

relații financiar - valutare și comerciale internaționale

Conjunctura pe piețele valutare și de capital

Transferul net în defavoarea lumii a treia

Conform datelor statistice, în 1983 fluxul (transferul) net de capital a fost nefavorabil țărilor în curs de dezvoltare, respectiv dinspre acestea spre țările capitaliste dezvoltate: intrările de capital în țările lumii a treia (credite și împrumuturi acordate acestor țări, au fost epușite de ieșirile de capital reprezentând serviciul datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare (dobânzi plus rate scadente). Cu alte cuvinte, în prezent țările sărace împrumută pe cele bogate.

În perioada 1978—1981 transferul net de capital a fost favorabil țărilor în curs de dezvoltare. Către acestea s-au adreptat în fiecare an din perioada menționată cu 28 miliarde dolari mai mult decît: au scos din țară sub formă de dobânzi și rate scadente țărilor bogate. În 1982 transferul net de capital s-a redus la 6,6 miliarde dolari, iar în 1983 a devenit negativ (în defavoarea țărilor sărace, cu 11 miliarde dolari). Astfel, în 1983 țările în curs de dezvoltare au primit sub formă de împrumut de la țările dezvoltate 85 miliarde dolari, dar au plătit sub formă de dobânzi și rate scadente 96 miliarde dolari.

Mișcarea fluxurilor de capital internațional în defavoarea țărilor în curs de dezvoltare este rezultatul acțiunilor concomitente a mai mulți factori. Pe de o parte, ca urmare a scumpirii creditului internațional, plățile în contul dobânzilor efectuate de țările în curs de dezvoltare au crescut substanțial. Pe de altă parte, agravarea situației economico-financiare a făcut ca băncile occidentale să aibă rețineri în acordarea de noi credite lumii a treia; de fapt, nivelul ridicat al dobânzilor din S.U.A. și alte țări occidentale atrage capitalurile disponibile spre piețele occidentale, restringînd puternic fondurile externe pe care se pot utiliza țările lumii a treia. De aceea, în ultimii ani, numai Fondul Monetar Internațional și Grupul Băncii Mondiale (în mod deosebit Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare) au sporit asistența financiară acordată țărilor în curs de dezvoltare. Este însă curios că, prin mecanismul lor de funcționare, aceste organisme financiare internaționale pot acorda un volum limitat de credite.

În opinia comentatorului revistei britanice „Economist” modificarea radicală a transferului net rezultă nu numai din aceste tendințe, dar denotă și o schimbare de concepție. În deceniul trecut, cînd transferul net era pozitiv, se considera că țările în curs de dezvoltare trebuie să înregistreze deficite în balanța de plăți curente, pentru a importa mai multe mărfuri și capital, în vederea stimulării creșterii economice. Acum, cînd transferul net

este negativ, concepția dominantă este că țările în curs de dezvoltare trebuie să aibă excedente în balanța de plăți curente pentru a rambursa datorile lor externe. „Economist” apreciază că această a doua concepție este periculoasă și că ea va duce la perturbări grave în întreaga economie mondială, intrucît generează stagnarea creșterii economice în țările în curs de dezvoltare și reducerea importurilor acestor țări. Transferul net de capital trebuie inversat, pentru a veni în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, ceea ce va contribui la majorarea importului lumii a treia, stimularea creșterii economice și revitalizarea comerțului mondial. Se argumentează în acest sens cu date istorice. Anglia a demarat procesul de industrializare în urmă cu două secole pe seama bogățiilor din colonii. Ulterior, toate țările acum dezvoltate s-au industrializat apelînd pentru mai multe decenii la capitalul extern. În a doua jumătate a secolului trecut, ponderea datoriei externe în produsul intern brut al S.U.A. era mai mare decît este în prezent în Brazilia și Mexic.

Pentru inversarea transferului net este însă nevoie — precizează „Economist” — ca țările bogate să aibă excedente ale balanțelor de plăți curente, excedente din care să furnizeze fluxurile de capital necesare lumii a treia. Aceasta este cu atît mai valabil pentru S.U.A., care nu mai pot pretinde că fac o mare favoare economiei mondiale „acceptînd” să aibă importante deficite în plățile curente. Este cunoscut că unele cercuri oficiale și de afaceri din S.U.A. acreditează ideea că masivele deficite comerciale și de plăți curente americane ar favoriza celelalte țări, în sensul că ar stimula redresarea economică și ar reduce șomajul. Chiar dacă această aserțiune este în anumită măsură adevărată, costul acestor deficite este fluxul masiv de capital spre Statele Unite și secătuirea lichidității pe plan internațional, cu corolarul ei, diminuarea finanțării externe pentru țările în curs de dezvoltare.

Subliniînd necesitatea reluării transferului net pozitiv în favoarea țărilor în curs de dezvoltare „Economist” apreciază că în viitor intrările de capital în aceste țări ar trebui să ia nu atît forma creditelor și împrumuturilor bancare, care s-au dovedit foarte costisitoare, ca urmare a dobânzilor ridicate, cît mai ales forma investițiilor directe. În 1978—1980 costul împrumuturilor bancare acordate țărilor sărace a fost în medie de 10—13% pe cînd costul investițiilor directe s-a situat la circa 4%. Alte avantaje ale investițiilor directe:

— dividendele la investițiile directe sînt plătite după ce investiția respectivă a realizat un anumit profit și din acest profit, pe cînd dobînzile bancare sînt plătite indiferent de modul de utilizare a creditului și rezultatele sale;

— dividendele sînt stabilite în funcție de mărimea profitului, pe cînd dobînzile sînt aprioric stabilite la rate fixe, iar în cazul împrumuturilor cu rate flotante (de

Supliment la

nr. 20 1984

Revista
ECONOMICA

exemplu, eurocredite în funcție de LIBOR) dobânzile depind de politica monetară a S.U.A.;

— investițiile directe implică în mai mare măsură capitalul străin în efectuarea de operațiuni eficiente, facilitând un transfer tehnologic corespunzător.

Desigur, investițiile directe prezintă și o serie întregă de dezavantaje și riscuri, îndeosebi de natură politică, așa cum o dovedește activitatea societăților transnaționale în țările lumii a treia.

Termeni explicativi :

ASOCIAȚIA INTERNAȚIONALĂ PENTRU DEZVOLTARE (AID). Instituție specializată din sistemul ONU, afiliată a Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD). A fost creată în 1960 cu scopul de a acorda credite foarte avantajoase țărilor membre cel mai puțin dezvoltate. Creditele AID se acordă pentru realizarea anumitor proiecte de dezvoltare economică prioritară în țara beneficiară (dezvoltarea infrastructurii, a unor ramuri economice vitale etc.) au un nivel minim al dobânzii (cîteva procente) perioadă lungă de grație (în jur de 10 ani) și termene îndelungate de rambursare (pînă la 50 ani). Capitalul AID se formează, în principal, prin vîrsămintele țărilor membre cu disponibilități financiare. Conducerea AID este subordonată celei BIRD. Alegerea firmelor furnizoare la realizarea proiectelor finanțate de AID se face prin organizarea de licitații internaționale, la care pot participa toate țările membre ale BIRD. În prezent 130 țări în curs de dezvoltare și țări dezvoltate sînt membre ale AID. Sediul este la Washington, comun cu sediul BIRD.

FONDUL MONETAR INTERNAȚIONAL. Instituție specializată a Națiunilor Unite, creată prin acordurile de la Bretton Woods (1944). Obiectivele urmărite sînt, în principal, următoarele: promovarea cooperării monetare internaționale; stabilitatea cursurilor de schimb și evitarea devalorizărilor concurențiale; crearea unui sistem multilateral de plăți; înlăturarea restricțiilor valutare; finanțarea dezechilibrelor balanțelor de plăți etc. Fiecare țară membră participă la FMI cu o cotă, vîrsată în proporție de 25% în aur, valută convertibilă sau D.S.T. și de 75% în moneda națională (conform Acordurilor de la Kingston, s-a renunțat la participarea în aur). Mărimea cotei de participare este determinată în funcție de potențialul economic al țării respective și ea stabilește puterea de vot, accesul la resursele obișnuite și alocarea de Drepturi Speciale de Tragere. Fiecare țară membră poate obține credite de la FMI pentru echilibrarea balanței sale de plăți prin operațiuni de tragere asupra Fondului. Tragerile sînt obișnuite sau speciale (DST) și prin intermediul lor o țară membră cumpără de la Fond cu propria sa monedă, valutele convertibile necesare. Tragerile obișnuite pot fi efectuate în două mari categorii de mecanisme: tranșe de credit și facilități de finanțare. Indiferent de mecanismul de acordare, creditele FMI sînt acordate pe 3—5 ani, la o rată a dobânzii mai scăzută decît cea de pe piețele de capital. Organul de conducere al FMI este Consiliul Guvernatorilor, care se reunește anual. Activitatea curentă se realizează de Consiliul directorilor executivi. Deciziile se adoptă prin sistemul de vot ponderat. În prezent 148 țări sînt membre ale FMI; România este membră a Fondului din 1972. Sediul FMI este la Washington.

FLUXURI DE CAPITAL. 1) noțiune utilizată în special în statisticile internaționale și lucrările de specialitate care analizează evoluția asistenței pentru dezvoltare. Se disting: fluxurile brute de capital — totalul resurselor financiare care intră într-o țară sau mai multe țări în curs de dezvoltare și fluxurile nete de capital (sau transferul net) — fluxurile brute mai puțin ieșirile de

capital reprezentînd serviciul datoriei externe* contractată anterior. Spre deosebire de fluxurile brute, fluxurile nete de capital constituie un indicator mai fidel, deoarece arată resursele financiare de care vor dispune în mod efectiv, în anul respectiv, țara (țările) în curs de dezvoltare analizate. 2) În balanța de plăți, fluxurile de capital, denumite uneori și mișcări de capital, reprezintă operațiunile financiare cuprinse în balanța capitalurilor, prin care se echilibrează balanța plăților curente. (M. I.)

DATORIE EXTERNA, sumă în valută*, datorată, la un moment dat, de o țară altor țări, sau instituțiilor internaționale. D.E. se formează în principal în urma contractării de credite* și împrumuturi externe, neonorării la timp a anumitor obligații externe, succesiunii unor datorii. Impunerii de despăgubiri de război, D.E. apare în mod distinct în cazul țărilor cu valută neconvertibilă, care sînt în majoritatea lor țări în curs de dezvoltare. Pentru țările cu valută convertibilă, problema D.E. apare în cadrul problematicii balanțelor de plăți*, iar D.E. poate fi confundată cu datoria (publică) internă*. Contractarea de credite și împrumuturi externe poate avea drept cauză: stimularea creșterii economice interne pe calea majorării fondurilor atrase din exterior; depășirea situațiilor de forță majoră (calamități naturale, tulburări sociale etc.); plata pe credit a anumitor furnituri externe, în special mașini și utilaje; realizarea anumitor investiții cu asistență externă. În statistica internațională, D.E. este înțeleasă în mod uzual ca datorie publică externă pe termen mediu și lung, respectiv numai D.E. contractată de guvern, sau cea privată garantată de guvern, avînd scadența mai îndelungată de 1 an. Astfel, metodologia BIRD* exclude din totalul D.E.: creditele și împrumuturile externe contractate de sectorul privat al unei țări și negarantată public; creditele și împrumuturile externe care au scadență sub 12 luni; investițiile externe în țara respectivă, avînd în vedere că acestea sînt efectuate pe o perioadă nedeterminată (datoria rezultată din ele nu are o scadență predizată); creditele și împrumuturile externe în perioada lor de grație; donațiile* externe, sau elementele de donație din cadrul creditelor sau împrumuturilor externe. Dacă sînt depășite anumite limite, D.E. constituie o problemă dificilă pentru țara îndatorată. Pe plan mondial, problema D.E. a devenit tot mai gravă în țările în curs de dezvoltare, ca urmare a instabilității veniturilor în valute convertibile ale acestor țări (v. foarfeca prețurilor) și înăsprirea condițiilor de acces la creditul internațional*, în special majorării fără precedent a ratei dobânzilor*. În consecință, țările în curs de dezvoltare au întâmpinat dificultăți tot mai mari în rambursarea serviciului D.E., mărindu-se numărul țărilor care nu au putut rambursa ratele scadente și au cerut reeșalonarea plăților*. Aprecierea gradului de gravitate a D.E. se face prin calcularea mai multor indicatori ai D.E.: **serviciul datoriei externe** reprezintă plățile anuale în contul datoriei externe pentru onorarea ratelor scadente și a dobânzilor aferente; se mai numește și **anuitate***; b) în țările în curs de dezvoltare care au nevoie permanentă de asistență externă în vederea creșterii lor economice, totalul intrărilor de capital (într-un an) constituie **fluxurile brute de capital***; dacă din fluxurile brute de capital se scad ieșirile de capital reprezentînd serviciul datoriei se obțin **fluxurile nete de capital**; c) raportul dintre serviciul datoriei externe și veniturile totale din exporturi în anul respectiv poartă denumirea de **rata datoriei externe**. Alți indicatori ai D.E. se obțin prin raportarea serviciului datoriei externe la volumul acumulărilor interne, sau prin raportarea volumului datoriei externe la produsul intern brut*.

Mugur ISĂRESCU
I.E.M.

* Termeni explicați anterior la aceeași rubrică.

Restructurări în producția și comerțul mondial

Piața mașinilor și utilajelor

În perioada 1970—1980 ritmurile de dezvoltare ale industriei constructoare de mașini din țările capitaliste s-au încetinit în comparație cu cele din deceniul precedent. Creșterea medie anuală a volumului fizic al livrărilor de mașini și utilaje, spre exemplu, a fost de cca. 3,7% (în 1976—1980 de 4,9%) iar în anii '80 — de cca. 6,4%, ceea ce indică o încetinire a ritmului de creștere în deceniul al optulea.

În cea de a doua parte a deceniului opt, producția construcțiilor de mașini din țările capitaliste a stagnat, menținându-se la nivelele anterioare izbucnirii crizei din 1974—1975. Aceste niveluri au fost depășite doar în anul 1978, diferențiat pe subramuri.

Spre exemplu în anii '80, unui procent de creștere reală a producției industriale totale, a corespuns o creștere în medie de 1,1% a producției construcției de mașini, iar în a doua jumătate a anilor '70, de 1,2%. Această situație s-a datorat creșterii rolului și importanței progresului tehnico-științific în procesul de creștere economică.
tOt7t

DINAMICA PRODUCȚIEI

În anul 1980 volumul total al livrărilor de produse ale industriei constructoare de mașini din primele 10 țări capitaliste dezvoltate (a căror pondere este de 90% din producția capitalistă) s-a ridicat la 1500 miliarde dolari, adică de două ori mai mare decât în anul 1975. Această creștere s-a datorat în proporție de 2/3 creșterii prețurilor, incluzând aici și impactul inflaționist și numai în proporție de 1/3 creșterii volumului fizic al producției, tendințe care s-au manifestat îndeosebi în ramurile constructoare de mașini din S.U.A., R.F.G. și Japonia, țări care ocupă poziții dominante în producția și comerțul cu astfel de produse. În anul 1980 aceste țări au deținut 73%, față de 71% în 1975, din producția celor 10 țări capitaliste. Următoarea grupă de țări — adică Franța, Marea Britanie și Italia dețineau în anul 1980, ca și în 1975 în jur de 21%. Ponderea celorlalte țări exportatoare de mașini, utilaje și mijloace de transport cuprinse în cele 10 analizate — Canada, Suedia, Olanda și Belgia a scăzut de la 7,4% în 1975, la 6% în 1980.

Pe ansamblul perioadei 1976—1980 sub impactul unui complex de factori, a crescut substanțial ponderea Japoniei în producția capitalistă de mașini și utilaje (cu 3%) în timp ce ponderea S.U.A. s-a redus cam în aceeași măsură (Tabelul nr. 1). În același timp a crescut ponderea R.F.G. și a Marii Britanii, dar într-o măsură mai mică, paralel

Tabelul nr. 1

Ponderea principalelor țări producătoare de mașini și utilaje pe piața capitalistă, în total producție

	%		
	1970	1975	1980
S.U.A.	48,9	40,5	37,4
Japonia	15,8	17,5	20,5
R.F. Germania	11,5	13,1	14,7
Franța	6,4	8,7	8,3
Marea Britanie	7,5	7,9	8,2
Italia	3,8	4,9	4,9
Canada	2,5	2,6	2,0
Suedia	1,5	2,0	1,4
Olanda	1,2	1,8	1,4
Belgia	0,9	1,2	1,1

Sursa : BIKI, nr. 10, 1983

cu reducerea ponderii Canadei, Suediei și a altor câteva țări. În expresie reală indicatorii creșterii sînt diferiți pe țări ca urmare a deosebirilor în ce privește creșterea volumului fizic al producției pe ramuri și în nivelul prețurilor (cu luarea în considerare a cursurilor valutare), la producția construcțiilor de mașini.

Compararea indicilor volumului fizic al producției construcțiilor de mașini din cele 10 țări capitaliste mari producătoare și exportatoare avute în vedere relevă faptul că cele mai ridicate ritmuri medii de creștere au fost înregistrate de Japonia și S.U.A. care au cunoscut în perioada 1976—1980 ritmuri de 11,8% și respectiv 5,8%. În aceeași perioadă producția de mașini și utilaje a Europei Occidentale a evoluat mult mai lent, ca urmare a unui întreg complex de factori la care ne vom referi în continuare. (În a doua jumătate a anilor '70, practic toate țările vesteuropene — cu excepția Italiei — s-au situat ca ritm de creștere a producției sub cel înregistrat de țările capitaliste dezvoltate în ansamblu. Astfel în R.F. Germania ritmul mediu anual de creștere pentru perioada 1976—1980 a fost de 3,8%, în Franța de 3,3%. În Anglia începînd cu 1975 producția construcțiilor de mașini și utilaje s-a redus permanent, tendință asemănătoare înregistrînd și Suedia). Diferențele între ritmurile de dezvoltare a construcției de mașini în S.U.A., Japonia pe de o parte și Europa Occidentală, pe de altă parte, se explică prin :

— diferențele însemnate în ce privește introducerea și folosirea intensivă a potențialului tehnico-științific în diferite ramuri;

— neadaptarea permanentă și la timp a producției în conformitate cu cerințele tot mai dinamice ale pieței;

— nivelul nu totdeauna adecvat al ramurilor purtătoare de progres tehnic;

În aceste direcții Japonia și S.U.A. au devansat țările vest-europene în perioada menționată.

În țările Europei Occidentale și îndeosebi în R.F.G., Franța și Marea Britanie s-a înregistrat o relativă diminuare a eforturilor pentru adîncirea și diversificarea bazei tehnico-științifice și productive a ramurilor constructoare de mașini. Paralel cu cele menționate anterior, la diminuarea capacității concurențiale a produselor țărilor vest-europene au contribuit în măsură însemnată și modificările cursurilor valutare, limitînd capacitatea de lărgire a desfacerii pe piețele externe și la intern, unde mărfurile lor au cunoscut o tot mai puternică concurență din partea produselor americane și japoneze.

Analiza structurii producției construcției de mașini pe principalele sale grupe (Tabelul nr. 2) relevă că și-au sporit ponderea produsele industriilor electrotehnică și electroni-

Tabelul nr. 2

Structura pe ramuri a construcției de mașini (1980) — % —

Țările	Electro- tehnică	Electronică	Mijl. de transport	Construc- ția de aparate
S.U.A.	33,5	23,1	35,0	8,4
Japonia	25,9	32,5	36,6	5,0
R.F.G.	33,3	28,9	33,8	4,0
Franța	28,3	25,6	43,9	2,2
Anglia	37,3	22,9	35,2	4,6
Italia	37,2	23,6	34,0	5,2
Canada	21,5*	21,7	56,8	...
Olanda	27,1	44,1	24,8	4,0
Suedia	35,1	21,2	41,0	2,7
Belgia	27,2	26,5	45,2	1,1
Media	31,6	26,3	36,4	5,7

* inclusiv construcția de aparate, mecanică fină și optica
Sursa : BIKI nr. 10/1983, pag. 7.

că și construcția de apartură, ramuri purtătoare de progres tehnic. Paralel a crescut ponderea mecanicii fine și a opticii. Corespunzător, asistăm la reducerea ponderii grupelor construcției de mijloace de transport și de articole generale.

În perioada 1976—1980 în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate creșterea producției de bunuri ale grupeii electrotehnice, electronice și de apartură a depășit de 1,1—1,5 ori ansamblul construcției de mașini. Această evoluție a fost mai evidentă în S.U.A. și Japonia, comparativ cu celelalte țări.

Dinamica destul de susținută înregistrată în producția ramurilor electrotehnice și electronică, construcția de aparate și mecanică fină, se explică în principal prin puternica implementare a progresului tehnic în aceste ramuri și faptului că realizează produse necesare perfecționărilor tehnice în celelalte ramuri ale construcției de mașini. De progresul realizat în aceste ramuri și îndeosebi în electronică sînt strîns legate perfecționarea structurală și sporirea dimensională a producției de utilaje tehnologice, instalații complexe computerizate (adică utilajul necesar mijloacelor de programare, de conducere și control automatizate). Totodată ele permit optimizarea regimului de lucru al instalațiilor cu consumuri mult diminuate de energie și combustibili, perfecționarea pe baze noi a sistemelor informaționale, utilizarea tehnicii electronice de calcul în tot mai multe ramuri și subramuri industriale.

În perioada 1976—1980 dinamica producției în subramura constructoare de mijloace de transport și alte subramuri s-a abătut de la dinamica generală a construcției de mașini. Astfel, în unele țări cum ar fi S.U.A., Japonia, Canada, Olanda, cele mai scăzute ritmuri de creștere s-au înregistrat la grupa mijloace de transport, în timp ce în altele (R.F.G., Franța, Marea Britanie, Belgia) — această tendință s-a înregistrat la alte subramuri constructoare de mașini. În cadrul construcției de mijloace de transport situația a fost diferențiată pe feluri de mijloace de transport, criza atîngînd dimensiuni mai însemnate în construcția de nave și de automobile.

DINAMICA EXPORTULUI

Volumul valoric al exportului de mașini și utilaje în 14 din cele mai dezvoltate țări capitaliste a crescut în perioada 1976—1980 de 2,1 ori atîngînd în anul 1980 cifra de 462 miliarde dolari (în prețuri F.O.B.) Importul a devansat ca ritm exportul sensibil, crescînd de 2,3 ori — atîngînd suma de 307 miliarde dolari, balanța comercială la această grupă de produse rămînd în excedență pe ansamblul celor 14 țări, diferențiat însă pe fiecare țară în parte. Ca și în cazul producției, creșterea nu s-a datorat sporirii volumului fizic, ci îndeosebi creșterii prețurilor și modificării cursurilor valutarelor acestor țări în raport cu dolarul american. Comerțul internațional cu mașini și utilaje pe ansamblu a devansat ca ritm de creștere atît producția, cît și consumul productiv de produse ale construcției de mașini.

Pînă în anul 1980 ponderea exportului în producția celor mai dezvoltate 10 țări capitaliste, a atîns în jur de 30%, iar importul 22%. În același timp însă între 1976—1980 se înregistrează o tendință de încetinire a dinamicii acestor indicatori, în primul rînd dacă analizăm ponderea exporturilor în producție. Astfel dacă în 1970—1975 ponderea exportului în producție a sporit cu 8,6% pe an, în perioada 1976—1980 creșterea a fost doar de 1,4%, ceea ce are menirea să explice reducerea intensității procesului de adîncire a diviziunii internaționale a muncii în industria constructoare de mașini. Cele mai evidente cauze ale unei astfel de evoluții ponderate a comerțului cu mașini și utilaje au fost: în primul rînd puternica ascuțire a contradicțiilor în economie și în comerț între țările producătoare, ca și escaladarea protecționismului tarifar, dar mai ales netarifar în calea importurilor în S.U.A., Japonia și țările Europei Occidentale și în al doilea rînd instabilitatea sistemului valutar-financiar internațional — cu corola-

rul său — puternica fluctuație a cursurilor diferitelor valute.

Acești factori, ca și alții menționați mai înainte au avut impact negativ asupra lărgirii relațiilor comerciale pe termen lung cu astfel de produse între țările capitaliste dezvoltate, atenuînd ritmul de dezvoltare a specializării și cooperării în producție la nivel internațional.

În 1980 mașinile și utilajele au reprezentat 40,7% din exportul și 24% din importul celor 10 țări capitaliste dezvoltate. Această grupă a înregistrat totuși o tendință de creștere ca pondere, îndeosebi în comerțul exterior al Japoniei, R.F.G. și Statelor Unite ale Americii.

Cei mai mari exportatori de mașini și utilaje pe piața capitalistă în a doua jumătate a anilor '70 au continuat să fie S.U.A., R.F.G. și Japonia; în 1980 ele dețineau 57% (în 1975 — 56%) din exporturile capitaliste de produse ale industriei construcțiilor de mașini. În perioada 1976—1980 ponderea S.U.A. în exportul acestei grupe s-a redus de la 21,0% la 20,2%, în timp ce ponderea Japoniei a crescut de la 15,9% la 17,8% (Tabelul nr. 3). Principalii importatori de mașini și utilaje în 1980 au fost S.U.A., R.F.G., Marea Britanie și Franța. Canada care ocupa în 1975 locul secund la importul de mașini, a trecut în ultima vreme pe locul al 5-lea.

Pentru comerțul capitalist cu mașini și utilaje, în a doua jumătate a anilor '70 este caracteristică o mai rapidă dinamică a importului, comparativ cu exportul. Astfel dacă în anul 1975 exportul total de mașini și utilaje al acestor țări a depășit importul lor cu 76%, în anul 1980 această devansare a fost doar de 51%. O însemnată diminuare a indicelui de devansare s-a înregistrat îndeosebi în S.U.A. și în unele țări vest-europene (R.F.G., Marea Britanie, Italia și Franța).

Totuși în Japonia de exemplu, s-a observat o tendință inversă — în 1975 exportul devansa importul de 7 ori, iar în 1980 de 8,1 ori, ceea ce reprezintă o situație fără precedent în practica comerțului mondial cu mașini și utilaje.

Modificările structurale în comerțul exterior cu mașini și utilaje, în ansamblu, au fost practic asemănătoare cu cele înregistrate în producția acestei ramuri.

În perioada 1976—1980 în exportul și importul țărilor capitaliste dezvoltate a crescut ponderea produselor electrotehnice și electronice, apartelor, produselor mecanicii fine și ale opticii, scăzînd corespunzător ponderea articolelor construcției de mașini generale și a mijloacelor de transport.

Tabelul nr. 3

Ponderea țărilor analizate în volumul total al exportului de mașini și utilaje a celor 15 țări capitaliste dezvoltate¹

— în % —

	1976	1977	1980
S.U.A.	21,0	19,4	20,2
R.F.G.	20,5	21,0	19,9
Japonia	15,9	17,4	17,8
Franța	8,7	8,7	8,7
Marea Britanie	7,8	8,0	9,4
Italia	5,3	5,5	5,7
Canada	4,8	4,8	3,8
Belgia și Luxemburg	3,4	3,4	3,3
Olanda	3,4	3,2	3,0
Suedia	3,3	3,0	2,8

¹ Cele 15 țări sînt : S.U.A., R.F.G., Japonia, Anglia, Franța, Canada, Italia, Suedia, Danemarca, Belgia, Luxemburg, Olanda, Elveția, Austria și Norvegia
Sursa : „Yearbook of International Trade Statistics“ 1976—1980.

Un element cu impact însemnat în evoluția comerțului cu mașini și utilaje îl reprezintă prețurile. În perioada analizată, prețurile pe piața mașinilor și utilajelor, atât cele interne cit și cele de export au crescut. În majoritatea țărilor prețurile de export au crescut mai repede decât cele interne. Astfel, în anul 1980 nivelul mediu anual al prețurilor cu amănuntul (în valute naționale) a fost mai ridicat decât în anul 1975 în procente cu 3,5% în Japonia, cu 17,4% în R.F.G., cu 47,6% în S.U.A., cu 56,8% în Suedia și cu 96,5% în Marea Britanie. În aceeași perioadă prețurile medii anuale la exportul de mașini și utilaje au crescut cu 19,8% în R.F.G., 49,2% în S.U.A., cu 57,6% în Suedia și cu 3,4% în Japonia. Datele relevate în acest context caracterizează evoluția prețurilor în valute naționale pentru fiecare țară menționată și de aceea nu pot fi în această expresie comparabile pe țări. Analiza dinamicii prețurilor de export la mașini și utilaje într-o serie de țări capitaliste dezvoltate cum ar fi S.U.A., Japonia, R.F.G. și Suedia, arată că în perioada 1975—1980, exprimate în dolari, prețurile au crescut în medie cu 50,3% pe an. Cel mai înalt ritm de creștere a prețurilor s-a înregistrat în țările vest-europene. În R.F.G. de exemplu, pentru perioada 1976—1980 prețurile au crescut cu 64,2%, în Suedia cu 55%. În același timp în Japonia și S.U.A. prețurile de export au înregistrat o creștere mai lentă, respectiv cu 28,3% și 49,2%. Astfel capacitatea concurențială din acest punct de vedere, la mașini și utilaje a țărilor vest-europene și îndeosebi a R.F.G. și a Suediei a înregistrat o scădere, fapt care într-o anumită măsură a explicat și modificările în poziția de piață a acestor țări.

O. RUJAN
D. MIRON

Documentar

Protecționismul agricol

2. Dacă în numărul precedent am trecut pe scurt în revistă o serie de practici protecționiste care se manifestă în domeniul comerțului cu produse agroalimentare, în cele ce urmează dorim să sintetizăm o serie de implicații pe care acestea le au asupra economiei mondiale.

Protecționismul agricol extensiv și crescând are numeroase efecte negative asupra dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare și a acelor al căror nivel de eficiență al agriculturii este mai puțin ridicat. În parte, aceste efecte se concretizează într-un volum al producției agricole mai scăzut, în diminuarea veniturilor din exportul produselor agricole, în scăderea populației ocupate în agricultură, având de suferit totodată și acele sectoare industriale care prelucrează materii prime agricole. Reducerea cererii mondiale de import datorită frînării importurilor prin măsuri protecționiste conduce la scăderea prețurilor la care se desfac pe piața internațională produsele agricole cu implicații negative asupra raportului de schimb al țărilor în curs de dezvoltare, ceea ce înseamnă că ele sînt obligate să vîndă ieftin și să cumpere scump.

Analiza schimbărilor structurale petrecute în importurile Comunității Economice Europene oferă o serie de indicații asupra dimensiunilor protecționismului agricol și asupra implicațiilor sale. Date statistice indică ponderea și volumul exporturilor către Piața Comună a principalilor mari exportatori în perioada 1962—1979. Datele publicate facilitează înțelegerea cu ușurință a diferențelor dintre schimbările de poziție ale comerțului intracomunitar față de comerțul cu țări considerate ca avînd o agricultură eficientă (Argentina, Australia, Canada, Noua Zeelandă și Statele Unite), cu țări în curs de dezvoltare și cu țările est-europene.

Concluzia care rezultă din studiul datelor prezentate este că în răstimpul analizat au avut loc modificări substanțiale în comerțul comunitar cu produse agricole, modificări care au fost în principal în defavoarea exportatorilor străini. Spre exemplu, în 1962 țările dezvoltate cu economie de piață și agricultură eficientă împreună cu țările în curs de dezvoltare acopereau 60,1 la sută din necesitățile de import de carne proaspătă ale țărilor Comunității în timp ce la nivelul anului 1979 ponderea acestora a scăzut la numai 18,5 la sută. Declinul a fost aproape în întregime compensat de creșterea comerțului intracomunitar. Această modificare de pondere reprezintă în cifre absolute o creștere a comerțului intracomunitar cu carne proaspătă de 3,3 md. de dolari și o scădere de 1,8 md. de dolari pentru țările dezvoltate și de 1,6 md. de dolari pentru țările în curs de dezvoltare. Argentina împreună cu Noua Zeelandă au pierdut 1,1 md. de dolari ceea ce trebuie să fi avut un efect cu totul negativ asupra comerțului lor exterior dată fiind varietatea destul de limitată a produselor pe care acestea le oferă spre vînzare pe piața externă, precum și volumul destul de restrîns al sectorului lor de export.

Ca vedere de ansamblu, se poate spune că modificările de structură produse în perioada analizată au condus la o scădere a exporturilor țărilor dezvoltate cu agricultură eficientă, care se cifrează la 4,3 md. dolari precum și a celorlalte țări în curs de dezvoltare care se ridică la 2,9 md. de dolari. De asemenea, țările socialiste din Europa de Răsărit au suferit o pierdere de cca. 600 mil. de dolari, datorită schimbărilor de pondere survenite. Toate aceste declinuri au fost substituite de Comunitatea Economică vest-europeană prin creșterea exporturilor intracomunitare care s-au ridicat la 9 md. de dolari.

Dincolo de dimensiunea evident ridicată a acestor cifre, Alexander J. Yeats, autorul raportului pe care îl prezentăm, combate afirmația pe care o face Piața Comună că ar fi cel mai mare importator de produse agricole din lume. Acest argument a fost folosit cu generozitate în forurile internaționale cum ar fi GATT, UNCTAD, FAO pentru a-și justifica politica promovată. Autorul susține că important este nu volumul comerțului care se desfășoară în condițiile actualului protecționism, ci dimensiunea sa potențială, eliberată de barierele existente. Într-adevăr, volumul potențial al comerțului exterior agricol comunitar în condițiile de liberalism poate fi cu mult mai mare decât în condițiile actuale.

O serie de investigații empirice au scos la iveală importanța efectelor nefavorabile asupra comerțului și economiei țărilor în curs de dezvoltare. Astfel, un studiu recent al Institutului de Cercetări a Politicii Agroalimentare Internaționale (IFPRI) a estimat că o reducere cu 50 la sută a barierelor comerciale ale țărilor dezvoltate aplicate la un număr de produse agricole ar conduce la creșterea comerțului exterior al țărilor în curs de dezvoltare cu produsele respective cu cca. 3 md. de dolari, adică cu 35 la sută, față de valoarea exporturilor acestor țări în 1977. Mai mult decât atât, liberalizarea completă a comerțului cu aceste produse ar conduce la creșterea exportului țărilor în curs de dezvoltare cu 50 la sută.

Datele existente în momentul de față sugerează că dincolo de efectele comerciale pe care liberalizarea comerțului cu produse agroalimentare le-ar avea asupra economiei țărilor în curs de dezvoltare, s-ar putea înregistra rezultate deosebite în ceea ce privește ocuparea forței de muncă și implicit s-ar obține rezolvarea unor probleme cu caracter social. Această concluzie se bazează pe studii ale Organizației Internaționale a Muncii care arată că în unele țări în curs de dezvoltare se utilizează pînă la de 30 de ori mai multă forță de muncă pe unitate de produs agricol decât în țările dezvoltate. Studiile acestei organizații subliniază că efectul multiplicator și de antrenare a forței de muncă este în sectorul agricol printre cele mai ridicate alături de cel al industriei textile. Aceste concluzii conduc la ideea că liberalizarea comerțului internațional cu produse agroalimentare ar putea aduce o contribuție importantă la

rezolvarea unor situații critice din țările în curs de dezvoltare.

Un alt rezultat al protecției agricole practice de țările dezvoltate este însușirea de către acestea a unei părți din valoarea reală a producției agricole a țărilor în curs de dezvoltare. Pentru a demonstra modul în care acest proces are loc trebuie în primul rând să reamintim că prelevările variabile pe care le percep țările Comunității Economice Europene reprezintă diferența dintre prețurilor lor interne și cele internaționale pentru o anumită marfă. Acest sistem a fost justificat prin aceea că țările în curs de dezvoltare și ceilalți exportatori primesc pentru mărfurile vândute Comunității prețul mondial. Trebuie însă ținut cont de faptul că măsurile protecționiste duc la scăderea prețurilor internaționale sub nivelul la care ele s-ar situa dacă comerțul s-ar desfășura în absența unor prelevări variabile la import. În acest fel prelevările variabile conduc de fapt la însușirea de către țările membre ale Comunității a unei părți din valoarea pe care țările în curs de dezvoltare ar încasa-o în absența barierelor comerciale.

Dincolo de efectele acestei însușiri nejustificate, a veniturilor, creșterea gradului de subvenționare și al suportului pentru producția agricolă internă are o serie de alte implicații negative asupra comerțului și producției agricole mondiale. Nivelurile ridicate pe care le înregistrează susținerea agriculturii conduc la deturnarea unui flux mai mare de resurse financiare către sectorul agricol decât ar avea loc în condițiile unui mediu comercial liberalizat. Nu odată statele în cauză s-au aflat în situația de a aloca mai multe resurse agriculturii decât ar fi fost necesar pentru satisfacerea cererii interne. Această situație a condus (ca în cazul zahărului) la scăderea nejustificată a prețurilor internaționale, datorită unei oferte artificial excedentare, eliminând de pe piață pe unii exportatori care în realitate practică o agricultură mai eficientă.

Iată spre exemplu ce arată Ștefan Tangermann,² în legătură cu implicațiile politicii agricole comunitare: „Poate trăsătura cea mai disruptivă a politicii agricole comunitare, cu influențe și consecințe pe termen lung o constituie practica restituțiilor variabile la export. Aplicată fără discriminare, această practică de dumping permite penetrarea pe piețele altor țări și eliminarea altor exportatori indiferent de competitivitatea reală a acestora. Unii pot spune că în mod teoretic efectele nefavorabile ale restituțiilor la export sînt similare cu prelevările la import practicate în Piața Comună deoarece nu are importanță dacă Comunitatea scade cererea globală a pieței mondiale prin restringerea importurilor sale sau sporește oferta globală mondială prin subvenționarea exporturilor sale. În realitate există cel puțin două aspecte. În primul rând, dacă un furnizor tradițional a fost eliminat printr-o politică de dumping practică de țările Pieței Comune, pe o piață pe care o cucerise și pe care era prezent, lui îi va veni foarte greu să-și recâștige poziția și va trebui să facă atât eforturi pe linia reducerii costurilor de producție cit și pe linia promovării exporturilor. În al doilea rând, trebuie arătat că totuși țările cu un nivel general ridicat al costurilor și cu o agricultură mai puțin eficientă au o anumită justificare în aplicarea unor politici protecționiste pentru protejarea producătorilor interni, prin reducerea importurilor. Cu toate acestea este greu de înțeles ca aceste țări să inverseze firea lucrurilor și să-i transforme pe producătorii lor în exportatori prin împingerea dincolo de limită a sprijinului acordat acestora”.

Concluzia asupra celor prezentate pînă aici este că programele de protejare a agriculturii practicate de unele țări industrializate produc efecte internaționale profund defavorabile.

Așa cum s-a arătat, aceasta reține avântul atât al comerțului țărilor dezvoltate cit și pe cel al țărilor în curs de dezvoltare conducînd implicit la frînarea dezvoltării economice generale și la menținerea unui grad de ocupare a forței de muncă sub nivelul posibil de realizat. În plus, aceste efecte negative sînt resimțite cel mai acut de pătu-

rile cele mai sărace ale populației țărilor în curs de dezvoltare. Prețurile mondiale menținute la un nivel scăzut datorită măsurilor de protecție comercială conduc la imposibilitatea îmbunătățirii raportului de schimb al exporturilor de produse agricole. S-a arătat de asemenea că o serie de măsuri cu caracter restrictiv, cum ar fi prelevările variabile la import, produc destabilizarea prețurilor internaționale și a producției anumitor produse agricole. În același timp trebuie menționat că implicit țările care practică un regim de protecție severă a comerțului agroalimentar ar avea de cîștigat de pe urma liberalizării acestuia. Povara financiară a menținerii în practică a unui sistem ca cel al Politicii Agricole Comunitare devine din ce în ce mai grea pentru guvernele țărilor membre ale Comunității Economice Europene iar prețurile interne ridicate au efecte negative asupra consumului de produse alimentare al populației, în special a celei cu venituri scăzute. În fine, o protecție agricolă mai redusă și o politică mai rațională de preț ar conduce fără îndoială la o alocare mai eficientă a resurselor între agricultură și industrie.

Așa cum s-a întîmplat și la negocierile comerciale multilaterale precedente, la Runda de la Tokyo nu s-au produs modificări substanțiale pe calea liberalizării comerțului internațional cu produse agroalimentare. Avînd în vedere eșecul total al acestor negocieri pe linia înlăturării barierelor protecționiste sau cel puțin a limitării extinderii lor, apare necesar ca problemele agricole mondiale să fie abordate din alt unghi de vedere.

Autorul raportului pe care îl prezentăm pornește de la premisa că opțiunile politice în agricultură sînt cu mult mai numeroase decît se recunoaște în general. În momentul în care aceste opțiuni sînt luate în analiză este util să se facă distincția între mai multe grupe: condiții mai bune de acces pe piață, reforme ale instituțiilor internaționale, propuneri pentru noi legături internaționale, propuneri de natură să conducă la o mai mare utilizare a terenurilor agricole și a forței de muncă. Evaluarea acestor alternative trebuie făcută în ansamblu, fiind de la sine înțeles că nu se poate urma o singură politică în mod izolat. Avînd în vedere multitudinea și amploarea problemelor agricole apare avantajos să se urmeze mai multe căi simultan.

În ceea ce privește liberalizarea comerțului există înclinația de a se crede că includerea produselor manufacturate și a celor agricole în același cadru de negocieri multilaterale sub auspiciile GATT atît la Runda Kennedy cit și la Runda Tokyo a contribuit la limitarea progreselor în sectorul agricol. Problemele politice și sociale cu care se confruntă agricultura sînt diferite de cele care se pun în fața industriei, iar dificultățile care stau în calea obținerii unei liberalizări consistente sînt mai mari pentru produsele alimentare. Negocierile precedente au mers pe linia minime rezistențe și au sacrificat concesiile agricole posibil de obținut pentru a nu periclitiza cîștigurile din sectorul manufacturier. Opinia aceasta este împărtășită de mai mulți economiști care din contră consideră că organizarea unor negocieri multilaterale destinate în mod special agriculturii ar fi mai folositoare.

În timp ce negocierile multilaterale asupra comerțului cu produse agricole vor trebui să includă schimbul de concesi în domeniul barierelor tarifare și netarifare, o serie de alte metode care să permită un acces mai direct la piață trebuie luate în considerare. Spre exemplu, Secretariatul UNCTAD a propus ca țările dezvoltate cu un grad de protecție agricol foarte ridicat să-și asume o serie de obligații directe legate de accesul pe piața lor a furnizorilor externi. Aceste obligații ar putea îmbrăca forma unor ponderi garantate din consumul curent sau din creșterea preliminară a consumului (bineînțeles, diferînd de la țară la țară și de la produs la produs). Sarcina de a asigura cucerirea la îndeplinire a acestor obligații asumate ar reveni guvernelor țărilor importatoare, guverne care ar trebui să adopte acele măsuri care să corespundă necesități-

lor economiei lor interne. De reținut este însă faptul că asemenea asigurări pe care statele importatoare ar trebui să le dea cu privire la accesul pe piața lor ar trebui să se refere în exclusivitate la importurile noi, având în vedere că există tendința unor state de a deveni ocazional exportatoare sau de a produce o serie de stocuri excedentare și a le exporta datorită unui nivel foarte ridicat de susținere prin prețuri.

O direcție demnă de urmat cel puțin din punct de vedere al țărilor în curs de dezvoltare, ar trebui să vizeze cistigarea unui acces mai ușor pe piața țărilor cu un grad de protecție ridicat prin intermediul extinderii sistemului preferințelor tarifare. În momentul de față este negociată acordarea unor asemenea preferințe unor țări în curs de dezvoltare însă numărul produselor care beneficiază de un tratament preferențial precum și volumul importurilor realizate în aceste condiții sînt foarte reduse. Avînd în vedere dezamăgirea produsă de imposibilitatea negocierii unor liberalizări ale comerțului internațional în sectorul agricol, extinderea sistemului preferențial pare să se afirme drept una dintre cele mai promițătoare soluții pentru îmbunătățirea condițiilor de acces pe piață. Din punctul de vedere al țărilor dezvoltate cu un grad de protecție foarte ridicat, atractivitatea acestei soluții constă în faptul că toate măsurile de control al importurilor pe care le cuprinde în momentul de față Sistemul Generalizat de Preferințe practicat pentru produsele manufacturate, cum ar fi cotele, plafoanele de import și alte limitări cantitative, constituie tot atîtea mijloace de regularizare a oricăror tendințe pronunțate de creștere a importurilor de produse agricole care ar putea cauza destabilizarea pieței în acest sector economic foarte sensibil.

Deși nelegate în mod direct de problema îmbunătățirii condițiilor de acces pe piața internațională, negocierile destinate îmbunătățirii cadrului instituțional existent și reformei actualului sistem pot aduce de asemenea mari avantaje comunității internaționale în totalitate. Astfel, eforturile pentru elaborarea unor Coduri de Conduită prin care să se introducă în sectorul agricol o serie de reforme importante, necesită o atenție deosebită. Spre exemplu, asemenea coduri ar putea cuprinde norme pentru folosirea metodelor de subvenționare și sprijinire a sectorului agricol intern. Măsurile respective ar trebui să se mărginească însă numai la sprijinirea producătorilor cu venituri scăzute, limitînd astfel efectele restrictive asupra comerțului pe care le comportă un sistem protecționist prea accentuat.

Pentru a ilustra cele de mai sus trebuie să arătăm că sistemele existente în momentul de față, de sprijinire a sectorului agricol, presupun fixarea prețurilor la anumite nivele, subvenționarea directă de către stat sau alte măsuri destinate să asigure producătorilor agricoli care se confruntă cu un nivel al costurilor mai ridicat decît în restul economiei, venituri comparabile cu cele din celelalte sectoare economice. Rezultatul aproape general al politicii actuale este că generează o stimulare supradimensionată a producției, ceea ce nu mai dă posibilitatea furnizorilor externi să pătrundă pe piață. În sistemul de reglementări existent, cei care obțin cea mai mare parte a beneficiilor de pe urma subvenționării agriculturii nu sînt însă micii producători ce se confruntă în mod real cu un nivel ridicat al costurilor ci cei mari care sînt mai eficienți și mai bine situați și care nu ar avea nevoie de asistență, iar care dau de fapt marea parte a producției. De aici decurge practic supradimensionarea costului subvenționării agriculturii. În aceste condiții, adoptarea unor măsuri mai selective de sprijinire a producătorilor agricoli, destinate în special asistării celor cu venituri scăzute, pe de o parte ar conduce la un preț mai redus al politicii agricole, iar pe de altă parte ar putea contribui la deschiderea unor perspective mai avantajoase de acces pe piață pentru furnizorii externi. În acest fel, politica de sprijin a populației agricole și în general a acestui sector și-ar atinge mai bine scopul social urmărit.

Strîns legată de stabilirea oricărui cod sau convenție asupra mărfurilor de politică agricolă protecționistă se afirmă necesitatea elaborării unor reglementări sau standarde de utilizare a mecanismelor de protecție comercială, mai ales a celor care provoacă instabilitatea prețurilor și a producției pe plan internațional. Aceste acorduri ar trebui să decidă limitarea folosirii în primul rînd a restricțiilor comerciale cum ar fi prelevările obligatorii sau cotele de import, care au efecte negative mai ample și pe termen mai lung decît altele ca subsidiile sau taxele vamale fixe. De asemenea se cer de urgență adoptate măsuri de interzicere a practicilor de a elimina de pe piață furnizorii tradiționali din țări cu agricultură eficientă de către țări care au un nivel mai ridicat al costurilor și o eficiență mai redusă dar care subvenționează o supra-producție pe care o exportă în sistem de dumping. În fine se impune stabilirea unui cod sau convenție care să stabilească dimensiunile exacte ale protecției consumatorului și a securității naționale pe linie sanitară.

Nu lipsite de importanță sînt acțiunile de promovare a unor noi sisteme de legături internaționale. De ele ar putea beneficia în primul rînd țările în curs de dezvoltare care au un anumit surplus de producție agricolă sau care ar putea realiza un asemenea surplus în condiții comerciale mai avantajoase. În cadrul acestor noi legături comerciale internaționale un rol important ar putea să fie jucat de promovarea comerțului între țările în curs de dezvoltare. O metodă de înlesnire a acestor schimburi s-ar putea baza pe utilizarea diferitelor tipuri de preferințe, inclusiv a propunerii UNCTAD de realizare a unui sistem global de preferințe între țările în curs de dezvoltare. În măsura în care producția sporită a țărilor în curs de dezvoltare exportatoare de produse alimentare ar putea fi direcționată către țările cele mai slab dezvoltate ca urmare a stabilirii acestor noi aranjamente, țările industrializate ar putea să ia în considerare posibilitatea sistării financiare a acestor noi fluxuri comerciale.

Tot în contextul noilor legături ar trebui acordată o atenție sporită comerțului dintre țările în curs de dezvoltare și cele cu economie planificată. Studii recente au scos la iveală faptul că posibilitățile de extindere a comerțului între aceste grupări de state sînt cu mult mai mari decît s-au arătat pînă în momentul de față.

În fine, o serie de opțiuni politice care stau în fața țărilor cu un potențial agricol ridicat și cu un nivel superior de eficiență sînt legate de folosirea terenurilor neutralizate și a forței de muncă disponibile pentru dezvoltarea producției acelor produse agricole pentru care nivelul de protecție practicat de partenerii străini nu este foarte ridicat, și pentru care există piețe de desfacere vizibile. Un astfel de exemplu l-a dat Brazilia care a folosit terenul agricol excedent și forța de muncă disponibilă pentru producerea energiei pe bază de biomasă și care ar putea fi urmat și de alte țări în curs de dezvoltare. asemenea tentative ar stimula poate un efort Nord-Sud colectiv pentru rezolvarea unor probleme care privesc atît țările dezvoltate cît și pe cele în curs de dezvoltare.

¹ Alexander J. Yeats, *Agricultural Protectionism: An Analysis of its International Economic Effects and Options for Institutional Reform*, UNCTAD 1982.

² Ștefan Tangermann, *Agricultural Trade Relations Between the EC and Temperate Food Exporting Countries*, European Review of Agricultural Economics, 1979.

Jetro

În anul 1951 a luat ființă Organizația japoneză de studiere a pieței (Japan Export Trade Research Organization — pe scurt JETRO), cu obiectivul inițial de a organiza studiul de piață externă. În deceniile următoare organizația, care înlăptuiește politica comercială guvernamentală de dezvoltare a schimburilor externe și-a modificat de citeva ori obiectul de activitate și denumirea. În 1954 ea devine Japan External Trade Recovery Organization, incluzind în obiectul de activitate studiul reorientărilor din economia internă și internațională, prezentarea la tirguri și expoziții internaționale a ofertei japoneze de export, oferirea de informații privind comerțul exterior.

În 1958, prin legea organizării comerțului exterior, Jetro devine Japan Export Trade Promotion Agency, organism guvernamental integrat de promovare a comerțului exterior, incluzind în activitatea sa și relațiile publice.

În 1961 a avut loc ultima modificare de titulatură, în Japan External Trade Organization, simultan extinzându-se și activitatea și în domeniul importurilor în Japonia, promovării cooperării internaționale, transferului de tehnologii, investițiilor în străinătate. În această ultimă titulatură Jetro este o organizație guvernamentală subvenționată de la buget, care prestează servicii cu titlu de stimulente pentru exportatori, fiind sub reglementarea juridică a Ministerului Comerțului Internațional.

Jetro dispune de o rețea de 77 de birouri în 58 de țări prin care menține legătura cu partenerii comerciali ai firmelor japoneze, culege și diseminează informații legate de promovarea schimburilor.

Printre publicațiile difuzate de organizație se numără :

— **Anuarul comerțului japonez (Japan Trade Directory) ;**
— **Obiectiv Japonia (Focus Japan)**, publicație lunară în limba engleză tratând probleme comerciale curente, probleme ale utilizării forței de muncă, investiții în străinătate, mediu înconjurător, analize privind diferite industrii japoneze.

— **În sprijinul comerțului (Tradescope)**, un alt periodic în limba engleză, lunar, adresat în special țărilor în curs de dezvoltare, care informează asupra conjuncturii internaționale (tendențele pieței, prognoze de mărfuri etc.) prin analize referitoare în special la Japonia și țările dezvoltate.

— **Seria „Marketing“ Jetro** — oferă informații pe scurt, descrieri generale a tehnicilor de marketing și reglementările comerciale în Japonia.

— **Seria „Informații de afaceri“ Jetro** — cuprinde informații succinte, descrierea de ansamblu a modului de organizare și conducere a firmelor japoneze (marketing management).

— **Seria „Piețe“** — cuprinde rapoarte analitice ale tendințelor și particularităților de comercializare pe grupe de mărfuri.

— **Seria „Acum în Japonia“** — comentează aspecte sociale și economice curente cu care se confruntă economia japoneză.

— **Investitori potențiali din Japonia** — un ghid în limba engleză, cuprinzând firmele japoneze care doresc să investească în străinătate, domeniul lor de activitate și aria de interes în ceea ce privește investițiile în străinătate.

— **Ghidul investițiilor în străinătate (Jetro)** — oferă informații obținute prin oficiile Jetro din străinătate, ca și din surse diplomatice externe privind ofertele făcute pe diverse piețe firmelor japoneze de a coopera în realizarea de obiective industriale.

În același timp Jetro și-a dezvoltat activitatea de consultanță în țările în curs de dezvoltare, prin trimiterea de specialiști în management, merchandising, producție, control de calitate, vânzări și comerț internațional pentru a disemina experiența în domeniile respective prin consultanță și seminarii. Specialiști japonezi acordă consultanță și asistență tehnică în îmbunătățirea designului și calității producției de bunuri de consum în țările în curs de dezvoltare, organizează prezentări de echipamente industriale necesare dezvoltării într-o serie de țări în curs de dezvoltare, ca și expoziții de prezentare a mărfurilor partenerilor în Japonia. Oferă posibilitatea partenerilor din țările în curs de dezvoltare, de a studia activitatea Jetro prin invitații făcute de a vizita rețeaua Jetro din Japonia.

Ioan GEORGESCU

Redactor coordonator : dr. Ioan GEORGESCU

200

ÎNTREBĂRI

RĂSPUNSURI

privind

ADMINISTRAREA IMOBILELOR

găsiți în Suplimentul tematic nr. 67
intitulat : „Probleme juridico-economice
în activitatea consiliilor populare”

AFLAT SUB TIPAR

Abonamentele se pot face direct la redacție, prin virament (sau mandat poștal) pe adresa I.S.I.A.P. (Întreprinderea de stat pentru imprimare și administrarea publicațiilor), Piața Scintei, 1, cont. nr. 64 51 502 28 B.N.R.S.R. — Filiala sector I, București, costul unei lucrări fiind de 20 lei.

Lucrările se vor difuza numai abonaților !

conducere

Considerații asupra practicii aplicării prevederilor art. 64 lit. t. și art. 64 lit. x, din Legea nr. 5/1978

Modificările aduse Legii nr. 5/1978 prin Legea nr. 24/1981, republicată la 27 ianuarie 1982, au ridicat—in practica administrativă și judiciară — unele probleme referitoare la corecta aplicare a dispozițiilor art. 64 lit. t și art. 64 lit. x din lege, în legătură cu încetarea raporturilor de muncă ale personalului muncitor.

Legea nr. 24/1981 a modificat și completat legea nr. 5/1978, introducând în cuprinsul ei importante reglementări cu conținut novator și profund democratic. Printre noile reglementări, un loc important îl ocupă prevederile prin care se reglementează un nou mod de desfacere a contractului de muncă. Astfel, în anumite situații legea a lărgit competența de a hotărî desfacerea contractului de muncă, extinzând-o și pe seama altor organe de decizie și anume: adunarea generală a oamenilor muncii din întreaga unitate și adunările oamenilor muncii organizate pe secții, ateliere sau alte unități de producție similare, precum și a formațiilor de lucru.

Adunarea generală a oamenilor muncii din întreprindere, în temeiul noii competențe atribuite prin textul art. 64 lit. t din Legea nr. 5/1978: „hotărâște eliberarea din funcție a cadrelor din conducerea unității care au săvârșit abateri grave (1) de la disciplina muncii, (2) de la normele eticii și echității socialiste sau (3) care dau dovadă de lipsă de răspundere în realizarea planului; între ședințele în plen ale adunării generale, hotărîrea se ia de adunările oamenilor muncii organizate pe secții, ateliere sau alte unități de producție similare, urmînd să fie supusă spre confirmare la prima adunare generală a oamenilor muncii pe întreaga unitate“.

„Pentru ceilalți oameni ai muncii din unități care au săvârșit asemenea abateri, adunările generale ale oamenilor muncii sau adunările oamenilor muncii pe secții, ateliere sau alte unități de producție similare, în care persoana respectivă își desfășoară activitatea, pot hotărî desfacerea contractului de muncă“.

Alături de această competență de natură specială acordată de lege adunării generale și adunărilor oamenilor muncii din secții, ateliere sau alte unități de producție similare, Legea nr. 5/1978, prin textul art. 64 lit. x instituie pe seama adunărilor oamenilor muncii din secții, ateliere sau formații de lucru, competența generală de a hotărî desfacerea contractului de muncă al personalului încadrat în aceste subunități de producție.

Comparînd conținutul acestor două texte precum și temeiurile juridice diferite pe care se sprijine fiecare, rezultă în mod neîndoios că între prevederile art. 64 lit. t

și art. 64 lit. x există particularități și deosebiri structurale. De aceea, în cele ce urmează vom încerca să analizăm și să prezentăm particularitățile fiecărui text în parte.

I. MODUL DE APLICARE AL PREVEDERILOR ART. 64 LIT. T DIN LEGEA NR. 5/1978

1. Sancțiunile instituite de prevederile art. 64. lit. t. Analizînd textul art. 64 lit. t, din Legea nr. 5/1978 vom constata că pentru aceleași deficiențe legiuitorul a înțeles să dispună luarea unor măsuri diferențiate, după cum vor fi aplicate cadrelor „din conducerea unității“ sau restului personalului.

Pentru cadrele din conducerea unității, în ipoteza comiterii celor trei categorii de abateri grave, reglementate de textul art. 64 lit. t, legiuitorul a prevăzut aplicarea unei măsuri administrative și anume: „eliberarea din funcție“. În schimb, pentru restul personalului muncitor din unitate, care a săvârșit aceleași abateri legiuitorul a dispus aplicarea celei mai grave sancțiuni disciplinare și anume: desfacerea disciplinară a contractului de muncă.

Măsura eliberării din funcție este echivalentă cu înlocuirea persoanei din funcția deținută. Această măsură administrativă poate fi adusă la îndeplinire, fie prin modificarea contractului de muncă fie prin încetarea acestuia, în condițiile legii. Modificarea contractului de muncă al persoanei vizate poate avea loc prin schimbarea locului muncii și felului muncii precum și a retribuției, în cadrul aceleiași unități, sau prin transfer la o altă unitate. Eliberarea din funcție, pentru motive imputabile persoanei, este uzual cunoscută și sub denumirea: destituire din funcție, care atrage una sau mai multe forme ale răspunderii juridice.

În accepția Legii nr. 5/1978 cadrele „din conducerea unității“ sînt restrînse la funcțiile limitativ enumerate de textul art. 37 lit. h pentru întreprinderi: director, director adj. tehnic și de producție sau inginer șef, director adj. comercial, contabil șef și alte cadre care ocupă funcții de conducere similare. La centrale, cadrele din conducere sînt de asemenea nominalizate de textul art. 48 lit. k, după cum urmează: director general, director general adj., director tehnic, director economic, director administrativ, inginer șef, contabil șef și alte cadre care ocupă funcții de conducere similare, (de exemplu la organele locale).

Tot în accepția legii, prin noțiunea: pentru ceilalți oameni ai muncii din unități“ se înțelege întregul personal de execuție precum și restul funcțiilor de conducere luate în înțelesul art. 189 din C.M. și Decretului nr. 162/1973.

În raport de cele arătate mai sus conchidem că Legea nr. 5/1978 a creat pentru personalul muncitor, altul decît cadrele din conducerea unității, un regim sancționator mai sever!

2. Natura răspunderii instituite prin prevederile art. 64. lit. t. Legea nr. 5/1978, prin prevederile art. 64 lit. t a instituit o răspundere disciplinară proprie pentru trei categorii de deficiențe și anume: (1) abateri grave de la disciplina muncii, (2) abateri grave de la normele eticii și

echităţii socialiste şi (3) lipsă de răspundere în realizarea planului.

Aşa cum în mod judicios s-a ilustrat în literatura juridică, dispoziţiile art. 64 lit. t consacră o răspundere disciplinară excepţională şi proprie, diferită de răspunderea disciplinară din dreptul comun pentru abateri grave sau pentru încălcări repetate ale obligaţiilor de muncă potrivit dispoziţiilor art. 130 lit. i din C.M. (A se vedea: T. Pop, Gh. Brehoi: Implicaţiile modificării Legii nr. 5/1978 cu privire la organizarea şi conducerea unităţilor socialiste de stat prin Legea nr. 24/1981 asupra legislaţiei muncii, R.R.D. nr. 2/1982, p. 27. Această răspundere disciplinară, are natura unei răspunderi excepţionale şi o arie de aplicare mai largă decît răspunderea disciplinară a dreptului comun din art. 130 lit. i Codul Muncii. Astfel, pe cînd răspunderea disciplinară a dreptului comun se raportează doar la obligaţiile de muncă şi normele de comportare în societate, răspunderea excepţională şi proprie reglementată de art. 64 lit. t conţine o sferă de aplicare mai largă. Ea se extinde şi asupra încălcării normelor de comportare în familie şi societate precum şi asupra gradului de lipsă de răspundere în realizarea planului.

Pentru ca abaterea disciplinară reglementată de textul art. 64 lit. t să poată dobîndi natura unei gravităţi excepţionale „trebuie să fie de o gravitate cu totul ieşită din comun, apropiată limitei ce desparte disciplinarul de penal” (T. Pop, Gh. Brehoi, loc. cit. pag. 28). Sarcina de a aprecia gradul de gravitate al abaterii revine fie adunării generale, fie adunărilor oamenilor muncii, după caz. Dacă însă adunarea respectivă ar aprecia că faptele imputate au caracter penal, conducerea unităţii are obligaţia de a sesiza organele de urmărire, suspendînd din funcţie persoana acuzată. În situaţia că organele de urmărire clasează cazul, cu motivarea că faptele imputate nu intrînesc elementele infracţiunii, cazul poate fi retrimis adunării spre a-l soluţiona potrivit prevederilor art. 64 lit. t din Legea nr. 5/1978.

3. Temeiul de drept al încetării contractului de muncă în baza prevederilor art. 64 lit. t. Ținînd seama de prevederile art. 134 din C.M. care instituie obligativitatea menţionării „prevederilor legale pe care se întemeiază” desfacerea contractului de muncă, s-a ridicat în practică problema dacă hotărîrea de desfacere disciplinară a contractului de muncă adoptată de adunare, se va întemeia pe dispoziţiile art. 64 lit. t, sau pe prevederile art. 130 lit. i, ori şi pe unele şi pe altele. Pornind de la premisa că răspunderea reglementată de art. 64 lit. t este o răspundere disciplinară excepţională şi independentă de răspunderea disciplinară a dreptului comun, tragem concluzia că şi temeiul juridic pe care se va sprijini în asemenea cazuri desfacerea contractului de muncă este un temei propriu textului art. 64 lit. t şi independent de temeiul de drept al dreptului comun, din art. 130 lit. i Codul Muncii. Menţionăm că asemenea temeiuri de drept, independente de ale art. 130 lit. i din C.M. au fost reglementate în dreptul nostru şi de prevederile art. 36/3 alin. 3 C.P. sau art. 96 pct. 1 din Legea contractelor economice nr. 71/1969 modificată etc.

Prin urmare, toate hotărîrile adoptate în baza art. 64 lit. t, trebuie în mod obligator să fie fondate pe temeiul juridic al acestui text şi nu pe temeiuri streine. Nerespectarea acestei obligaţii a fost sancţionată în practica judiciară cu nulitatea. Astfel de exemplu, prin decizia civ. nr.

1365 din 11 august 1982, Tribunalul judeţean Dolj a decis că ori de cîte ori adunarea generală aplică prevederile art. 64 lit. t din Legea nr. 5/1978 trebuie să se refere în mod expres la acest text, întrucît — în lipsa acestei menţiuni — sînt aplicabile dispoziţiile art. 130 lit. i din C.M. coroborate cu prevederile art. 64 lit. x din Legea nr. 5/1978. (R.R.D. nr. 12/1983 pag. 73). Fireşte, în asemenea situaţie hotărîrea de vine cenzurabilă de către organele de jurisdicţia muncii.

Faţă de acest caracter propriu şi independent al temeiului juridic din art. 64 lit. t, hotărîrea adoptată în baza acestui text are de asemenea caracter independent şi nu trebuie să fie adusă la îndeplinire prin dispoziţia scrisă a conducerii unităţii potrivit prevederilor art. 134 din C.M.

4. Caracterul definitiv al hotărîrilor adoptate în baza art. 64 lit. t. Potrivit dispoziţiile subalinatului 3 al art. 64 lit. t din Legea nr. 5/1978 hotărîrile adoptate de adunări în temeiul acestui text sînt definitive. Datorită acestui caracter unic în dreptul socialist român aceste hotărîrile nu pot fi supuse cenzurii organelor de jurisdicţia muncii. Aşa cum am arătat mai sus, hotărîrea adoptată în baza acestui text nu este condiţionată de prevederile art. 134 din C.M. Conducătorul unităţii nu va mai emite dispoziţie scrisă pentru desfacerea disciplinară a contractului de muncă iar hotărîrea adoptată, nu este supusă obligativităţii comunicării ei, cu consecinţele juridice corespunzătoare îndeplinirii sau neîndeplinirii acestei obligaţii legale. De asemenea, în carnetul de muncă al persoanei vinovate va fi menţionată hotărîrea şi data adoptării ei, precum şi temeiul de drept al art. 64 lit. t din Legea nr. 5/1978.

Dar, hotărîrea adoptată în baza art. 64 lit. t are caracter definitiv numai faţă de organele de jurisdicţia muncii nu şi faţă de organele administraţiei de stat. De aceea, în practica administrativă, persoana prejudiciată de o hotărîre vădit nedreaptă poate apela la următoarele mijloace de îndreptare sau remediere:

— poate cere reexaminarea hotărîrii de către organul colectiv de decizie care a adoptat-o şi care dispune de competenţa administrativă de a şi-o revoca,

— poate sesiza Consiliul Central de Control Muncitoresc care, în virtutea prevederilor art. 9 din Legea nr. 15/1972 are facultatea de a recomanda adunării respective să-şi revoce actul de decizie,

— poate solicita Consiliului Judeţean al Oamenilor Muncii ca, în temeiul prevederilor art. 17 lit. f şi art. 7 lit. e din Legea nr. 30/1977 republicată la 29 decembrie 1981, să recomande adunării revizuirea sau retracţiunea hotărîrii respective.

5. Competenţa adunării de a-şi exercita atribuţia acordată de art. 64 lit. t. Pentru ca adunarea generală a oamenilor muncii din unitate sau adunările oamenilor muncii din secţii, ateliere sau alte unităţi de producţie similare, să poată adopta o hotărîre temeinică şi legală potrivit prevederilor art. 64 lit. t din Legea nr. 5/1978, este necesar ca adunarea să fie statutar constituită. Adunarea este statutară atunci cînd a fost convocată şi constituită potrivit cerinţelor legii nr. 5/1978 şi Regulamentului de Organizare şi Funcţionare (elaborat conform Atribuţiilor Unitare ale C.O.E.S. ed. 1977), şi cu respectarea organigramei unităţii. Organigrama nominalizează organele şi compartimentele ce alcătuiesc struc-

a unității iar Regulamentul de Organizare și Funcționare prevede secțiile, atelierile și celelalte unități de producție similare în care se organizează adunări ale oamenilor muncii. De asemenea Regulamentul reglementează modul constituirii adunării generale a oamenilor muncii și dacă aceasta se formează din totalitatea oamenilor muncii sau numai din reprezentanții acestora. Închidem că, numai o adunare convocată și constituită în respectarea acestor condiții va fi competentă să hotărască în mod legal desfacerea disciplinară a contractului de muncă în temeiul art. 64 lit. t, din Legea nr. 5/1978.

Pe acest aspect, referitor la modul constituirii adunării generale, a fost censurat în practica judiciară. Judecătoria Craiova, prin sentința civ. nr. 5013 din 17 mai 1983 (nerecurată) a constatat și a stabilit nelegalitatea unei hotărâri adoptate în temeiul art. 64 lit. t, de către adunarea generală a oamenilor muncii de la magazinul de comerț din Craiova, hotărâre care a confirmat desfacerea disciplinară a contractului de muncă al unei vânzătoare. (A. Popescu, Al. Athanasiu, NOTĂ la sentința civ. nr. 5013 din 17 mai 1983, R.R.D. nr. 7/1983 pag. 38-43). În susținerea Notei critice, comentatorii au invocat prevederile Decretului nr. 162/1973 și normele unitare de aplicare aplicabile în ramura comerțului interior, pe baza cărora constatând că Judecătoria nu a analizat aspectul constituirii adunării generale ținută la magazinul de comerț, au conchis că sentința instanței este netemeinică în vreme ce nu a analizat aspectele arătate mai sus. Într-un printre aspectele analizate de comentatorii, aceștia s-au referit și la modul constituirii adunării generale în raport de prevederile Regulamentului de organizare și funcționare al întreprinderii comerciale de stat respective. Cu alte cuvinte era necesar să se verifice dacă în Reg. de org. și funcționare amintit este organizarea ținerea adunării generale a oamenilor muncii la acel magazin. Numai condiționat de acest aspect statutar, adunarea generală respectivă ar fi fost competentă să conchidă și să hotărască în fond desfacerea disciplinară a contractului de muncă al persoanei în cauză.

În legătură cu modul statutar al compunerii adunării generale a oamenilor muncii practica judiciară a fost confruntată de asemenea cu o altă problemă și anume: dacă adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii poate exercita competența de a hotărâi legal, desfacerea disciplinară a contractului de muncă potrivit art. 64 lit. t. Astfel de exemplu, prin decizia civ. nr. 2235 din 11 august 1982 Tribunalul județean Dolj, a decis că adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii nu are competența să hotărască desfacerea disciplinară a contractului de muncă în temeiul art. 64 lit. t. În motivarea soluției instanța învederează că textul art. 64 lit. t din Legea nr. 5/1978 a atribuit această competență adunării generale a oamenilor muncii dar nu adunării generale a reprezentanților oamenilor muncii. Într-o speță ulterioară, același tribunal județean își modifică soluția. Astfel, prin decizia civ. nr. 2235 din 23 februarie 1982, T.J.D. a decis că adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii este investită cu competența să hotărască desfacerea disciplinară a contractu-

lui de muncă în baza art. 64 lit. t (N. Schiopu, P. Armașu, I. Radovici: NOTĂ la deciziile civile nr. 1365/11. VIII.1982 și nr. 2235/23.XII.1982 ale Tribunalului județean Dolj. R.R.D. nr. 12/1983 pag. 73).

În deplin acord cu opinia comentatorilor, considerăm că potrivit prevederilor art. 63, 65 și 66 din Legea nr. 5/1978, adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii are aceeași calitate instituțională cu adunarea generală a oamenilor muncii. Prima, nefiind decât o formă organizatorică a celei de a doua, este în mod egal investită cu competența prevăzută de art. 64 lit. t din Legea nr. 5/1978.

6. Probleme de procedură. a) Ancheta administrativă. Procedura de urmat în cazul desfacerii disciplinare a contractului de muncă în temeiul art. 64 lit. t, va fi aceeași ca și în ipoteza incidenței art. 130 lit. l din C.M. În mod obligator conducerea unității va dispune efectuarea unei anchete prealabile și întocmirea dosarului de cercetare administrativă, pe baza cărora va fi sesizată adunarea competentă. În cursul anchetei prealabile trebuie pe deplin asigurat dreptul de apărare al invinutului. În acest scop este necesar să i se creeze posibilitatea de a se apăra față de acuzațiile aduse și a-și constitui toate probele sau contraprobele în apărare. Apărările făcute în aceste condiții urmează a fi analizate cu multă principialitate, atât în cursul anchetei cât și al dezbaterilor organului colectiv — având în vedere caracterul definitiv al hotărârii ce se va adopta.

b) Modul de sesizare al adunării. După încheierea cercetării administrative a cazului, dosarul de anchetă împreună cu concluziile însoțite de propuneri corespunzătoare rezultatelor obținute, vor fi înaintate adunării competente, în vederea luării deciziei. Actul de sesizare a adunării poate îmbrăca forma unui „referat” care se întocmește de conducătorul unității — pentru personalul de execuție numit de acesta, fie de biroul executiv al C.O.M. — pentru funcțiile care intră în competența de numire a acestui organ de conducere colectivă, fie de către Consiliul Oamenilor Muncii al unității — pentru cadrele cu funcții de conducere numite de acesta ori pentru cadrele din conducerea unității numite de organul ierarhic superior.

c) Termenul în care adunarea poate adopta hotărârea. În literatura juridică s-a discutat dacă prevederile art. 130 alin. 2 din C.M. în legătură cu obligativitatea de aplicare a sancțiunii disciplinare înăuntrul termenului de o lună de zile de la constatarea ei, sînt sau nu aplicabile și în ipoteza desfacerii disciplinare a contractului de muncă în temeiul art. 64 lit. t din Legea nr. 5/1978. (Al. Athanasiu, A. Popescu: loc. cit. pag. 42). Împărtășind opinia exprimată, considerăm că în ipoteza incidenței art. 64 lit. t, adunarea generală a oamenilor muncii sau adunările oamenilor muncii nu au obligația să adopte hotărârile în termenul de o lună, reglementat de Codul Muncii. Pentru că acest termen este aplicabil numai situațiilor prevăzute de art. 130 lit. e, i sau k, ținînd seama că textul art. 64 lit. t din Legea nr. 5/1978 nu prevede un asemenea termen procedural. Iar în tăcerea legii, nu se poate adăuga lege!

d) Modul adoptării și al confirmării hotărârilor adoptate. Textul art. 64 lit. t, în subalinatul 3 prevede că hotărârile adunării generale și hotărârile adunărilor oamenilor muncii pe secții, ateliere sau alte unități de producție similare, se adoptă cu majoritatea voturilor membrilor care compun adunarea. În aplicarea acestor dispoziții legale s-a discutat în literatura juridică dacă actul confirmării adunării generale trebuie să se întemeieze pe unanimitatea hotărârilor secțiilor, atelierelor sau celorlalte subunități de producție similare, sau numai pe majoritatea acestor hotărâri.

Opinia autorilor care susțin că actul confirmării trebuie să se sprijine pe unanimitatea hotărârilor adunărilor oamenilor muncii se întemeiază pe ideea că:

— textul art. 64 lit. t aliniatul 1 din Legea nr. 5/1978 prevăzând luarea hotărârii de adunările oamenilor muncii organizate pe secții, ateliere sau alte unități de producție similare, folosește pluralul, deci se referă la toate aceste compartimente de muncă și

— neexistând unanimitatea tuturor secțiilor cu privire la hotărârea de eliberare din funcție a unui cadru din conducerea unității, adunarea generală a oamenilor muncii pe întreaga unitate nu are ce confirma". (T. Pop, G. Brehoi, loc. cit. pag. 31 alin. 1.)

În dezacord cu opinia exprimată de autorii sus-citați, considerăm dimpotrivă că actul confirmării adunării generale a oamenilor muncii nu trebuie să se întemeieze pe unanimitatea hotărârilor adunărilor oamenilor muncii, ci se poate sprijini și pe majoritatea acestora. Opinia noastră se sprijină pe dispozițiile art. 64 lit. t subalinatul 3 care prevede că hotărârile adunărilor se adoptă cu majoritatea voturilor membrilor ce compun adunarea. Or, dacă legea condiționează adoptarea hotărârilor de majoritatea voturilor membrilor, în mod simetric adunarea generală va putea confirma, întemeindu-se pe majoritatea hotărârilor secțiilor, atelierelor sau a celorlalte subunități, și nu pe unanimitatea acestora. De altfel, în uzanțele dreptului socialist român există regula majorității și nu a unanimității. Dacă legiuitorul ar fi urmărit excepția de la regulă în sensul că ar fi pretins necesitatea unanimității hotărârilor adunărilor oamenilor muncii, ar fi prevăzut expres această condiție în cuprinsul textului.

II. MODUL DE APLICARE AL PREVEDERILOR ART. 64 LIT. X, DIN LEGEA NR. 5/1978, CU PRIVIRE LA INCETAREA RAPORTURILOR DE MUNCĂ

Textul art. 64 lit. x din Legea nr. 5/1978, modificată, prevede în propoziția finală, pe seama adunărilor oamenilor muncii din secții, ateliere și formațiile de lucru, o nouă și importantă competență, în virtutea căreia: „încadrarea în muncă sau desfacerea contractului de muncă pentru personalul din secții, ateliere sau formații de lucru se hotărăște de adunările oamenilor muncii din aceste unități“.

Prin instituirea acestei competențe legiuitorul nu a înțeles — așa cum s-a crezut la început — să suprima din atribuțiile conducerii unității, dreptul sau competența de a hotărâ pe viitor încadrarea în muncă și desfacerea contractului de muncă pentru unele categorii de personal muncitor, ci doar să lărgască această compe-

tență și s-o atribuie și adunărilor oamenilor muncii secții, ateliere și formații de lucru.

În raport de adunările oamenilor muncii pe secții, liere sau alte unități de producție similare, reglementate de art. 64 lit. t, observăm că textul art. 64 lit. x a stituit un nou organ de decizie și anume: adunarea menilor muncii din formația de lucru.

Formația de lucru este un mic compartiment de producție care, potrivit prevederilor art. 3 din Decretul 335/1978 se compune de regulă, din 10 muncitori a sub conducerea unui maistru.

Numărul formațiilor de lucru sînt stabilite de organe de conducere colectivă ale unității și figurează în conogramă. Adunările oamenilor muncii pe aceste subunități de producție se organizează conform prevederilor Regulamentului de organizare și funcționare al fiecărei unități.

În spiritul noilor orientări ale mecanismului economic financiar, consacrarea adunării oamenilor muncii pe formație de lucru și investirea acestei adunări cu competența încadrării în muncă și a desfacerii contractului de muncă constituie o expresie a adîncirii democrației întăririi principiului autoconducerii muncitorești. Se tinde astfel competența de luare a unor decizii și aproape cît mai mult de locurile de muncă. În acest sens legiuitorul a considerat că adunările oamenilor muncii pe secții, ateliere și formații de lucru constituie cele mai autentice organe colective, avînd menirea să decidă asupra încadrării și cu sprijinul conducerii unității — asupra încadrărilor de personal muncitoresc ori a selectării și redimensionării acestuia, inclusiv desfacerea disciplinată a contractului de muncă.

1. Temeiurile de drept ale hotărârilor adoptate în art. 64 lit. x. Spre deosebire de temeiul juridic, excepțional și independent pe care se sprijină hotărârile adoptate conform art. 64 lit. t, în ipostazele aplicării textului art. 64 lit. x, hotărârile astfel adoptate vor fi fundamentate pe temeiurile juridice ale dreptului comun art. 130 Codul Muncii. Alături de aceste temeiuri, hotărârile adoptate în baza art. 64 lit. x pot fi de asemenea fundamentate și pe temeiurile unor acte normative speciale intrate în vigoare. Ne referim la Legea nr. 2/1983 cu privire la principiile de bază ale perfecționării sistemului de retribuire a muncii și repartitie a veniturilor oamenilor muncii, Decretul nr. 335 din 1983 privind aplicarea formei de retribuire în acord global și Decretul nr. 336 din 1983 cu privire la calcularea, evaluarea și controlul utilizării fondului de retribuire.

Potrivit prevederilor art. 7, din Legea nr. 2/1983: „situația în care nu sînt posibilități de acoperire cu personalul de producție a întregii capacități de care dispune unitățile, se vor lua măsuri de redimensionarea personalului, în concordanță cu condițiile de îndeplinire a sarcinilor de plan“. Prevederi de aceeași natură sînt cuprinse și în art. 2 alin. 3 din Decretul nr. 336/1983 conform căruia: „organele de conducere colectivă ale unităților vor urmări redimensionarea personalului în concordanță cu condițiile de îndeplinire a sarcinilor de plan și resursele personalului indirect productiv...“

Corelînd aceste dispoziții cu prevederile art. 64 lit. x și interpretîndu-le în lumina ultimei propoziții a te-

tragem concluzia că pe viitor, revine adunărilor oamenilor muncii din secții, ateliere și formații de lucru competența de a discuta și a decide asupra selectărilor, restructurărilor de personal din aceste subunități de producție. Concluzia noastră, în mod egal se sprijină și analiza sintactică a textului art. 64 lit. x, ale cărui poziții se interpretează în context. Așa fiind, ultima poziție din text (privind încadrarea și desfacerea de drept), nu are o independență proprie ci este condiționată de primele două propoziții.

aplicarea practică a acestui text, unitățile procedurale de regulă în sensul celor arătate mai sus. Adunările oamenilor muncii din secții, ateliere și formații de lucru, au hotărât desfacerea contractului de muncă, în temeiul dreptului comun, ori de câte ori au fost sesizate cu o documentație temeinică, de către conducerile unităților, precum și ori de câte ori aceste adunări s-au autoconstituit în cazul unor abateri disciplinare grave.

În privirea aspectului disciplinar al desfacerii contractului de muncă în temeiul art. 130 lit. 1 din C.M. După aplicarea în vigoare a textului art. 64 lit. x din Legea nr. 5/1978 s-a discutat dacă conducerile unităților mai pot avea competența desfacerii disciplinare a contractului de muncă și în ce măsură ar fi fost transferată această competență în atribuția adunărilor oamenilor muncii din secții, ateliere și formațiile de lucru (Gh. Brehoi, T. Pop, cit. pag. 26). În prezent, constatăm că practica administrativă a unităților socialiste s-a concretizat în sensul că disciplinarea continuă să rămână de atributul conducerii unității, sau al organelor ierarhic superioare, după cum este în paralel cu conducerea unității, pe baza prevederilor art. 64 lit. x, competența desfacerii disciplinare a contractului de muncă poate fi exercitată în mod legal și de către adunările oamenilor muncii din secții, ateliere și formații de lucru, fie la sesizarea conducerii, fie prin sesizarea investitorului, ceea ce este foarte rar.

Termenul de adoptare și de executare a hotărârii este conform art. 64 lit. x, Legea nr. 5/1978 nu conține prevederi procedurale, altele decât cele reglementate de art. 3 al art. 46 lit. t. De aceea, hotărârile de desfacere disciplinară a contractului de muncă luate în baza art. 64 lit. x, trebuiesc adoptate și puse în aplicare cu respectarea termenului de o lună — de la constatarea faptului — și a termenului de șase luni — de la săvârșirea faptului — potrivit prevederilor art. 13 alin. ultim din Legea nr. 1/1970 și art. 130 alin. 2 din C.M. În ipoteza autoinvestirii adunării oamenilor muncii pentru cauze disciplinare, curgerea prescripției va începe de la data sesizării adunării oamenilor muncii.

În privirea respectării termenului de o lună, menționăm că, nu numai adoptarea hotărârii ci și punerea în aplicare, trebuiesc realizate în cadrul acestui termen. Încălcarea prevederilor referitoare la respectarea termenului de o lună, este sancționată cu nulitatea actului juridic al desfacerii disciplinare a contractului de muncă. Partea interesată poate solicita anularea actului de desfacere, adresându-se în acest scop organelor de jurisdicție a muncii care, așa cum am arătat, sunt competente să cenzureze hotărârile luate conform prevederilor art. 64 lit. x din Legea nr. 5/1978.

Caracterul nedefinitiv al hotărârii luate în condițiile art. 64 lit. x. În opoziție cu hotărârile adoptate în temeiul

prevederilor art. 64 lit. t, care au caracter definitiv, Legea nr. 5/1978 nu a atribuit acest caracter și hotărârilor luate în condițiile art. 64 lit. x. Față de tăcerea legii, rezultă că aceste hotărâri nu beneficiază de acest caracter și prin urmare, nu sunt definitive.

Legiuitorul nu a înțeles să atribuie caracter definitiv hotărârilor adoptate în conformitate cu prevederile art. 64 lit. x fiindcă acestea sunt fondate pe temeiurile juridice ale dreptului comun și nu pe un temei propriu ca în ipoteza art. 64 lit. t. În textul art. 64 lit. x legiuitorul a reglementat o competență și nu un temei juridic propriu. Prin urmare, hotărârile adoptate conform art. 64 lit. x, nefiind definitive, pot fi supuse cenzurii organelor de jurisdicție a muncii, în conformitate cu prevederile art. 174 lit. b din C.M.

4. Modul punerii în aplicare al hotărârilor adoptate conform art. 64 lit. x. Hotărârile de desfacere a contractului de muncă, adoptate de adunările oamenilor muncii în conformitate cu prevederile art. 64 lit. x, nefiind fondate pe un temei juridic propriu, nu se vor bucura nici de independență, ca hotărârile adoptate în temeiul art. 64 lit. t. De aceea, hotărârile acestea vor fi aduse la îndeplinire — în toate cazurile — de către organele de conducere ale unității. Pe baza hotărârii adunării oamenilor muncii conducătorul unității va emite dispoziția scrisă de desfacere a contractului de muncă, în care se va menționa hotărârea adunării și temeiurile de fapt și de drept pe care s-a întemeiat hotărârea adoptată.

Potrivit prevederilor art. 134 din C.M. decizia de desfacere a contractului de muncă este supusă obligativității comunicării. În consecință hotărârea de desfacere a contractului de muncă, adoptată de adunarea oamenilor muncii, își va produce efectele numai la data comunicării dispoziției scrise de desfacere a contractului de muncă emisă de conducerea unității. Menționăm că, hotărârea adunării oamenilor muncii nu se comunică!

În carnetul de muncă al persoanei se va înscrie decizia unității, ca act de desfacere a contractului de muncă și nu hotărârea adunării, ca în ipoteza aplicării textului art. 64 lit. t. Iar în rubrica alăturată se menționează și temeiul juridic al desfacerii contractului de muncă. Temeiul juridic al desfacerii de contract va consta în temeiul dreptului comun pe care s-a fondat hotărârea, raportat la prevederile art. 64 lit. x.

În sfârșit, una dintre problemele abordate de practica administrativă se referă la necesitatea de a ști dacă și în ce măsură conducerea unității interesate, este sau nu este obligată să aducă la îndeplinire o hotărâre a adunării oamenilor muncii din secție, atelier sau formația de lucru adoptată în condițiile art. 64 lit. x? Considerăm că, față de caracterul nedefinitiv al hotărârii, răspunsul nu poate fi decât negativ. În consecință, conducerea unității va putea refuza să aducă la îndeplinire o hotărâre de desfacere a contractului de muncă adoptată în condițiile art. 64 lit. x, ori de câte ori va avea motive întemeiate. Cenzurarea temeiniciei acestor motive cade în competența administrativă a organelor ierarhic superioare.

Dr. Remus COCOȘ

Fișier legislativ—contravenții

CONTRAVENTIILE LA NORMELE LEGALE PRIVIND INVENȚIILE, INOVAȚIILE ȘI RAȚIONALIZĂRILE, PRECUM ȘI MĂRCILE DE FABRICĂ, DE COMERT ȘI DE SERVICIU

Reglementare: H.C.M. nr. 2508/1969.

1. **Contravenția**: Publicarea sau dezvăluirea în mod public, în țară sau străinătate, a creațiilor tehnice cu caracter original ori a invențiilor realizate în cadrul sau cu ajutorul material al organizațiilor socialiste, a invențiilor cesionate acestor organizații, înainte de a asigura protecția prin brevete în țară și, în funcție de utilitatea și importanța lor pentru economie, protecția prin brevete în alte state. (Art. 1/a). **Sanctiunea**: Amendă 500—1.000 lei, în raport cu gravitatea faptelor. (Art. 2).

2. **Contravenția**: Nerespectarea termenelor prevăzute în actele normative și a celor stabilite de organizațiile socialiste, cu privire la întocmirea și comunicarea către organele în drept a studiilor, referatelor sau avizelor tehnico-economice și de utilitate a invențiilor, inovațiilor și raționalizărilor, precum și cu privire la respingerea sau admiterea pentru experimentare, întocmirea proiectelor de executare, construirea și omologarea prototipurilor, acceptarea pentru aplicare, punerea în aplicare și generalizarea invențiilor, inovațiilor și raționalizărilor. (Art. 1/b). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 1.

3. **Contravenția**: Nerespectarea termenelor prevăzute în actele normative și a celor stabilite de organizațiile socialiste, cu privire la valorificarea invențiilor românești în alte state, prin export de produse, contracte de cesiune, licențe, licențe tehnice (know-how), inclusiv a termenelor cu privire la întocmirea lucrărilor și documentațiilor tehnico-economice în legătură cu aceste acțiuni. (Art. 1/c). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 1.

4. **Contravenția**: Nerespectarea termenelor prevăzute în actele normative și a celor stabilite de organizațiile socialiste, cu privire la întocmirea antecalculului și post-calculului avantajelor economice ce rezultă din aplicarea invențiilor, inovațiilor și raționalizărilor, precum și cu privire la plata recompenselor și a celorlalte drepturi patrimoniale cuvenite autorilor. (Art. 1/d). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 1.

5. **Contravenția**: Neconstituirea fondurilor de invenții, inovații și raționalizări în termenele prevăzute în actele normative, precum și neefectuarea lucrărilor pentru suplimentarea acestor fonduri. (Art. 1/e). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 1.

6. **Contravenția**: Punerea în circulație a produselor destinate consumului intern, fără aplicarea sau atașarea mărcilor de fabrică sau de comerț, în cazurile în care aplicarea sau atașarea este obligatorie, potrivit legii. (Art. 1/f). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 1.

7. **Contravenția**: Folosirea, în orice mod, a mărcilor de fabrică, de comerț și de serviciu neînregistrate la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci ori folosirea mărcilor înregistrate pentru alte produse, lucrări sau servicii decât cele pentru care au fost înregistrate. (Art. 1/g). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 1.

8. **Contravenția**: Folosirea, în orice mod, a mărcilor de fabrică, de comerț și de serviciu colective, fără aprobarea titularului mărcii sau fără respectarea regulamentului de folosire a mărcii colective. (Art. 1/h). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 1.

9. **Contravenția**: Împiedicarea încadraților Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci, care au atribuții de control, asistență tehnică și valorificare a invențiilor, de a-și exercita atribuțiile prevăzute de dispozițiile legale. (Art. 1/i). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 1.

Reglementări specifice

1. **Contravențiile** se constată de către încadrații Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci, imputerniciți în acest scop de conducătorul oficiului. (Art. 3).

2. În măsura în care hotărîrea nu dispune altfel, contravențiilor la aceste norme le sînt aplicabile dispozițiile Legii nr. 32/1968. (Art. 5).

CONTRAVENTIILE LA NORMELE LEGALE PRIVIND ACTIVITATEA DE METROLOGIE

Reglementare: Legea metrologiei, nr. 27/1978.

1. **Contravenția**: Funcționarea fără autorizație a laboratoarelor de metrologie și a atelierelor de reparat mijloacelor de măsurare, precum și utilizarea în activitatea de metrologie de personal neautorizat. (Art. 61 lit. a). **Sanctiunea**: Amendă 800—1500 lei. (Art. 62 lit. a).

2. **Contravenția**: Fabricarea sau importul de mijloace de măsurare fără obținerea prealabilă a aprobării de model sau neconforme cu modelul aprobat; importul mijloacelor de măsurare gradate în unități de măsură diferite de unitățile de măsură legale, cu excepțiile prevăzute de lege. (Art. 61 lit. b). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 1.

3. **Contravenția**: Transmiterea incorectă a unităților de măsură, prin efectuarea de etalonări și verificări metrologice cu încălcarea prevederilor din normele tehnice metrologice; folosirea de etaloane cu certificate de etalonare expirate. (Art. 61 lit. c). **Sanctiunea**: Amendă 300—500 lei. (Art. 62 lit. b).

4. **Contravenția**: Neefectuarea etalonărilor și verificărilor metrologice inițiale ale mijloacelor de măsurare fabricate, importate sau reparate, înainte de livrare și punere în funcțiune. (Art. 61 lit. d). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 3.

5. **Contravenția**: Neprezentarea mijloacelor de măsurare la etalonarea și verificarea metrologică periodică și repararea, conform programului de verificări și reparări. (Art. 61 lit. e). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 3.

6. **Contravenția**: Efectuarea de măsurări cu mijloace de măsurare ale căror intervale de măsurare și precizii nu sînt conforme prevederilor documentațiilor tehnice. (Art. 61 lit. f). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 3.

7. **Contravenția**: Montarea și utilizarea de mijloace de măsurare în condiții de lucru necorespunzătoare, neconforme cu prevederile documentațiilor tehnice, cu cele ale constructorului sau ale normelor tehnice de metrologie. (Art. 61 lit. g). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 3.

8. **Contravenția**: Folosirea de personal neautorizat în activitatea de efectuarea de măsurări pentru gestionare, distribuție, comerț și transport de bunuri materiale sau efectuarea de cîntăriri publice. (Art. 61 lit. h). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 3.

9. **Contravenția**: Efectuarea de măsurări cu mijloace de măsurare nelegale, întreținute necorespunzător sau deficiente respinse la etalonare sau verificare metrologică, fără certificatul de etalonare sau buletinul de verificare în termen de valabilitate. (Art. 61 lit. i). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 3.

10. **Contravenția**: Împiedicarea sub orice formă a organelor Inspecției Metrologice de Stat de a-și exercita atribuțiile prevăzute de dispozițiile legale. (Art. 61 lit. j). **Sanctiunea**: aceeași ca la poz. 3.

Prevederi specifice

1. Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor fac de către personalul imputernicit în acest scop cadrul Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor. (Art. 62 alin. 2).

2. În măsura în care legea nu dispune altfel, contravențiilor la aceste norme le sînt aplicabile dispozițiile Legii nr. 32/1968. (Art. 63).

N. TRIFA

INTREPRINDEREA DE STAT

PENTRU IMPRIMATE ȘI

ADMINISTRAREA PUBLICAȚIILOR

Plața Scintei nr. 1

Tel. 50.47.70

**INDICATOARE DE NORME DE
DEVIZ PENTRU
LUCRĂRI DE CONSTRUCȚII**

C" — construcții industriale, locuințe,
social-culturale și agrozootehnice

118 lei

S" — instalații sanitare la construcții

81 lei

E" — instalații electrice la construcții

49 lei

I" — instalații de încălzire și gaze la construcții

56 lei

D" — drumuri

37 lei

H2" — construcții portuare

70 lei

L1" — linii ferate normale și industriale

66 lei

T" — tunele

107 lei

Ts" — terasamente

37 lei

V3" — linii electrice de contact, automatizare și centralizări feroviare

83 lei

Tc" — telecomunicații

67 lei

H1" — construcții hidrotehnice la suprafață și în subteran

136 lei

M7" — montare utilaje tehnologice în centrale termo și hidroelectrice

51 lei

Tt" — termoficare

37 lei

W1" — stații, posturi de transformare și linii electrice de înaltă tensiune

84 lei

Af" — automatizări

28 lei

M1" — montare de utilaje tehnologice de folosință comună și conducte pentru instalații tehnologice

162 lei

Iz" — izolații de construcții și instalații

45 lei

M6" — montare utilaje tehnologice în industria alimentară, agricultură zootehnică

52 lei

F" — instalații frigorifice

70 lei

Fj" — Foraje

43 lei

„M8" — montare utilaje tehnologice din industria ușoară 56 lei

„V" — instalații de ventilații la construcții 26 lei

„M2" — montare utilaje tehnologice din industria minieră la suprafață și construcții de funiculare . . . 104 lei

„M4" — montare utilaje tehnologice din industria lemnului 86 lei

„M9" — montare utilaje tehnologice din industria materialelor de construcții 37 lei

„M8" — montare utilaje tehnologice din industria metalurgică . . . 128 lei

„Ac" — alimentări cu apă și canalizări 37 lei

„L2" — linii tramvale și troleibuze 71 lei

Comenzile se vor depune la centrele de librării teritoriale.

COOPERATIVA ELECTROBOINAJ

Str. Ghiocel nr. 20

sect. 2 — București —

Telefon : 11 46 80

- Asbociment kg. 321
- Oțel bimetal kg. 40
- Bile rulment 3/8 buc. 21138
- Bobină H.R.B. (droser) buc. 250
- Condensator 0,22 buc. 419
- Covor cauciuc natural kg. 571
- Geam A.C.C. Ø 54 buc. 541
- Lagăr sinterizat buc. 42483
- Magneți ceramici buc. 11200
- Peril colector Carpați buc. 3600
- Idem mașină cusut buc. 312
- Sâplex incolor kg. 368
- Piulițe M3 Am buc. 61000
- idem M4 Am buc. 208563
- idem M14 Fe buc. 79000
- idem M10 Fe buc. 5000
- Nit Cu 3×8 kg. 27
- Nit Al. 3×10 kg. 562
- Nit Fe. 3×10 kg. 137
- Nit Fe. 3×14 kg. 249
- Nit Fe. 3×20 kg. 287
- Nit Fe. 4×12 kg. 213
- Nit Fe 4×16 kg. 299
- Nit Al. 4×16 kg. 900
- Nit Fe. 4×20 kg. 55
- Nit Fe. 4×20 kg. 24
- Nit Fe. 4×24 kg. 300

- Nit Fe. 5×14 kg. 100
- Nit Fe. 5×15 kg. 43
- Nit Fe. 5×16 kg. 300
- Nit Al. 5×20 kg. 190
- Nit Al. 5×22 kg. 18
- Nit Fe. 5×22 kg. 1456
- Nit Fe. 5×24 kg. 500
- Nit Fe. 5×26 kg. 800
- Nit Fe. 5×28 kg. 100
- Nit Fe. 5×30 kg. 100
- Nit Fe. 5×35 kg. 65
- Nit Fe. 5×36 kg. 578
- Nit Fe. 5×42 kg. 95
- Nit Fe. 5×42 kg. 800
- Nit Fe. 6×16 kg. 55
- Surub 2,5×6 buc. 79900
- Șurub Zn. 3,5×10 buc. 100003
- 5×16 buc. 95000
- 5×30 buc. 16000
- 5×30 buc. 135000
- 5×45 buc. 62000
- 5×50 buc. 55000
- 6×16 buc. 300000
- 6×30 buc. 41000
- 8×35 buc. 150000
- 10×35 buc. 9000
- Duco negru kg. 5000
- Vopsea lovitură de ciocan kg. 4000

RULMENȚI :

- L.S. 608 buc. 7900
- 1202 buc. 16
- 1204 buc. 223
- 2203 buc. 40
- 2207 buc. 25
- 2209 buc. 4
- 2309 buc. 4
- NN3015K buc. 1
- NN3018K buc. 10
- 3206 buc. 691
- 3209 buc. 7
- 3308 buc. 10
- 3309 buc. 10
- ZZ 6000 buc. 15
- 6002 buc. 7
- RS 6006 buc. 15
- 6006 buc. 104
- 6007 buc. 19
- 6008 buc. 49
- 6010 buc. 57
- 6017 buc. 16
- 202 buc. 25000
- ZZ 6202 buc. 4900
- Z 6205 buc. 7000
- 209 buc. 54
- 6303 buc. 4000
- ZZ 6303 buc. 800
- 6303 buc. 216
- 6308 buc. 90

- 6309 buc. 10
- 6311 buc. 6
- 6318 buc. 20
- 6411 buc. 5
- 7206 buc. 21
- 7206 buc. 11
- 7208 buc. 11
- 7209 buc. 15
- 7210 buc. 25
- 7211 buc. 15
- 7309 buc. 18
- 30203 buc. 75
- 30205 buc. 15
- E 30206 buc. 1
- 30207 buc. 19
- 30208 buc. 31
- 30209 buc. 28
- AA 30209 buc. 38
- 30210 buc. 122
- 30211 buc. 15
- A 30305 buc. 16
- 30305 buc. 20
- 30306 buc. 5
- A 30306 buc. 19
- 30307 buc. 72
- 30308 buc. 36
- A 30309 buc. 10
- 30309 buc. 33
- 32214 A buc. 17
- 32215 buc. 37
- 38208 buc. 5
- 51102 buc. 20
- 51103 buc. 63
- 51104 buc. 101
- 51105 buc. 98
- 51106 buc. 90
- 51107 buc. 98
- 51108 buc. 27
- 51109 buc. 20
- 51115 buc. 52
- 51116 buc. 6
- 51118 buc. 10
- 51204 buc. 150
- 51205 buc. 50
- 51206 buc. 33
- 51208 buc. 40
- 51209 buc. 10
- 51210 buc. 86
- 51215 buc. 10
- 51216 buc. 8
- 51306 buc. 5
- 99905 buc. 4
- 390509 buc. 10
- 790601 buc. 13
- Bobină AC3 25 A buc. 27
- Contact C.F.R. buc. 110
- Conductor V.A.Y. 1,5 ml. 8900
- idem T.C.Y. 0,5 ml. 45000
- Ceas reglaj M.S.R. buc. 96

- Chingă centură ml. 30000
- Fasung buc. 1400
- Dulii starter buc. 743
- idem minion buc. 192
- Element încălzitor 1500 W buc. 149
- Franjuri macrame vopsit ml. 17000
- Fașă noi născuți ml. 78000
- Izolir band buc. 3500
- Întrerupător buc. 49000
- Lămpi telefonice 60 V buc. 480
- Limitator mers în gol 24V buc. 40
- idem 6 A 220 V buc. 36
- Mufe buc. 501
- Rezistențe 27 K ohm buc. 2050
- idem chimice 6,8 K buc. 393
- Pinză pentru perdele ml. 152
- Burete \neq 10 și 50 kg. 123
- Pertinax tub kg. 26
- Tahoindicator buc. 3
- Tub linoxinic \emptyset 1 ml. 50000
- idem \emptyset 4 ml. 25000
- idem \emptyset 55 ml. 19000
- idem \emptyset 2 ml. 50000
- idem \emptyset 3 ml. 30000
- Tub fluorescent 14 W buc. 633
- idem 20 W buc. 1500
- Steker skhuca buc. 55000
- Sirmă Cu Et \emptyset 0,07 kg. 11
- idem \emptyset 0,08 kg. 90
- idem \emptyset 0,12 kg. 28
- idem \emptyset 0,13 kg. 90
- idem \emptyset 0,14 kg. 69
- idem \emptyset 0,15 kg. 325
- Alamă hexagon 4—5,5 kg. 99
- idem 5 kg. 1400
- Bandă oțel arc 02 kg. 290
- idem 03 kg. 270
- Bandă laminată 40—05 kg. 700
- idem 40—06
- idem laminată la rece 24 \times 08 kg. 50
- idem 60 \times 05 kg. 985
- Oțel 37 80 \times 5 kg. 70
- idem patrat 18 \times 18 kg. 200
- Oțel 37 hexagon 50 kg. 940
- Oțel W 2080 \emptyset 4 kg. 200
- Oțel 70 \emptyset 7,5 kg. 90
- Oțel scule 10 \emptyset 10 kg. 164
- Bandă carbon 03 kg. 4280
- idem 05 kg. 13203
- idem 05 kg. 71550

- idem 065 kg. 970
- idem 065 kg. 87520
- idem 07 kg. 17434
- idem 08 kg. 252
- idem din recuperări kg. 15400
- Oțel inox \emptyset 14—16 kg. 347
- Teavă aluminiu \emptyset 16 \times 1,5—1/2 T kg. 15000
- Teavă alamă \emptyset 20 \times 1 1/2 T kg. 7000
- Cordon cu fise cu c. protecție MYYM 3 \times 0,75 \times 2,5 ml. 100000
- Tablă alamă \neq 2 1/2 T kg. 2000
- Pietre polizor 150 \times 20 \times 20 25 M buc. 1000
- 150 \times 20 \times 20 40 M buc. 1000
- 200 \times 20 \times 20 25 M buc. 1000
- 200 \times 20 \times 20 40 M buc. 1000
- Bare OL 37 patrat 8 \times 8 kg. 3500
- idem 10 \times 10 kg. 5000
- Bare OL 50 \emptyset 25 kg. 5000
- idem OL 37 hexagon 12 kg. 1500
- idem 22 kg. 3000
- idem 19 kg. 3000

ÎNTRERINDEREA DE MATERIALE
DE CONSTRUCȚII
DOICEȘTI — jud. DÎMBOVIȚA

- Element cîmp 1,5 m — 2035 kg — 92 buc.
- Element capăt petrecut 1,5 m 128 — kg. — 8 buc.
- Element cîmp 3 m — 16170 kg — 385 buc.
- Element capăt petrecut 3 m — 682 kg. — 22 buc.
- Element capăt petrecător 3 m — 1240 kg. 40 buc.
- Cupolette 1800 \times 800 — 3030 kg — 202 buc.
- Rame cupolette 1800 \times 800 — 2945 kg — 153 buc.
- Cupolette duble (99 \times 99) — 7095 kg — 473 buc.
- Placă cutată 3,20 m — 475 kg — 25 buc.
- Placă ondulată 2 m — 473 kg. — 43 buc.

